

Zala György által készített s virágok közé helyezett mellszobrai között XIII. Leó pápa és I. Ferenc József király arcképe függ. Ez utóbbi Beniczúr Gyula, az előbbi László-Fülöp alkotása. E két kiváló művésznünknek és Horovitznak az arcképeit nézik a legtöbben. Nagy kár, hogy kiválóbb művészeink számára nem kaphatunk oly külön helyiséget, mint a németek Lenbach, Kaulbach és Defregger számára, a hol az egyes művészek alkotásait külön csoportokban zavartalanul lehet élvezni.

Rendkívüli sikere van a párisi világkiállításán a magyar szövő- és háziiparnak, melynek termékeit nemcsak megbámulják, hanem vásárolják is. Az Izabella főhercegnő védnöksége alatt működő pozsonyi himző házi-ipar-egyesület szebbnél-szebb himzéseket állított ki: oltárterítőket, papi ruhákat, asztaldiszket, függönyöket, falvédőket, női ruhacikketeket, kötényeket, fejtöveket, kendőket és igen sok használati meg fényűzési tárgyat. Bársony, selyem, házi gyolcs vagy lenbatsit a himzések alapja. Ezek nagyrészt finom színes selyemmel készültek; de vannak gazdag aranyhimzések is. Valamennyi magyar és eredeti mintázatú. A motívumok csoportosítása, a munkák kidolgozása bámulatos ügyességre és rendkívül finom ízlésre vall.

A magyar himző háziipar termékeinek Izabella főhercegnő már eddig is világpiacot teremtett és a párisi kiállítás meg jobban megismertette a magyar népiipar e termékeit. A párisi előkelő hölgyvilág most tömeges megrendeléseket tesz az egyesületeknél. A pozsonyi megyei himzőnők egy pár télen a párisi szalonok számára fognak dolgozni.

Háziipari kiállításunk igen szép látványosság is magyar stílus berendezésével. A szekrényeken magyar tulipán-disz van és a csoport közepén a rokka mellett ülő főnő leány szobra.

A magyar kiállítás egyik büszkesége a bányászati, kohászati, fém- és vasipari csoport, mely Magyarországnak nemes fém-, vas-, réz- és egyéb ércbányászatait, kőszéntermelését s bányatermékeinek feldolgozását mutatja be izléses, sőt, mondhatni művészi csoportosításban. Gränzenstein Béla pénzügyminiszteri államtitkár felügyelete alatt Edvi Illés Aladár, a felső ipariskola tanára és Remenyik Lajos állami főmérnök állította össze a csoport anyagát, míg a berendezést Szeszler Sándor kormánybiztosi műépítész végezte, a ki feladatát oly fényesen oldotta meg, hogy e csoport berendezését szakszerűség és művészi kivétel szempontjából általában a «Champ de Mars» egyik legszebb, legsikerültebb csoportjának ismerik el. E munkát a méltánylásául Szeszler a legnagyobb kitüntetésre, a «Grand prix-re» ajánlotta a zsűri.

A csoport két részről áll. Egyik felét a bányászat és kohászat, a másik felét a fém- és vasipar termékei foglalják el. Hatalmas fal emelkedik az egyik oldalán, mely magyar széntermékekből és vaskövekből cyclops-szerűen emelkedik. A kettőt a Nobel-féle dinamitnak a robbanást jelképező hét méter magas csoportozata választja el. Egy munkás az aknárt gyújtja alá, egy másik, herkulesi erő, a sziklát repeszt, míg egy harmadik alak, a csoportozat tetején a főlzábaduló, kipattanó erőt jelképezi. Ez a mű Margó Ede fiatal szobrászunkat dicséri.

A falban kivágtott két tárnabejáró a bányászat és kohászat termékeinek muzeális csarnokába vezet, a hol rengeteg vagyont érő aranykőzetek, opálok, bányametszetek és művészileg megoldott bányaberendezések láthatók.

Különösen érdekes az az ércgyűjtemény, a melyet a magyar földtani társulat állított ki. Az opáldarabok egyáltalán a legszebbek a kiállításán, míg arany, ezüst és réz dolgában csak az amerikaiak vetekednek velünk. Tudományos szempontból igen értékes az a modell, mely a selmezi tárnákat és aknákat tünteti föl. Üveg-lapokból állította össze Cséthy selmezbányai tanár. Az állami bányák termékein kívül láthatók a kiállításán Frigyes főherceg szépmegyei, bindti bányáinak s a rudobányai és vitkovici bányatársulatoknak vasérczei.

A csoport másik fele a fém- és vasipar képviseli. Ott van az úgynevezett fémipari fal, mely ezer meg ezer hazai fémtárgyból alkotott magyaros diszitményekből áll. Metszet vasak, lyukasztott lemezek, lánczok, szögek, szer-

számok, csavarok, kolompok egyvelege összhangzó egészszé olvad e falon.

Középen emelkedik a Martin-aczel gyártást bemutató csoportozat, melyet Margó Ede mintázott. A falba helyezett két nyílás a fémipari termékeknek fülkére osztott szakkiállítását tárja elénk. A középső helyet itt Pauw Géza művészileg alkotott diorámája foglalja el, mely Selmezbánya kohó- és bánya-kezelését mutatja be.

A Nobel-dinamit-tárna fala és a fémipari fal között levő területen emelkedik az a tritonok által tartott hajótónk, mely az egész kiállításnak legnagyobb aczelöntvénye. Az óriási aczel-darab magassága kilenc méter és sulya 23,500 kilogramm. Az osztrák-magyar-monarchia egyik építendő hadihajója számára készült a diós-győri állami vasgyárban.

Ennek az aczelóriásnak megfelelő pendantja az a csőpiramis, a melyet a zólyom-brézói gyár készítményeiből állítottak össze.

A fémipari csoportban Magyarországnak majdnem összes vasgyárai és vasércbányái méltóan vannak képviselve. A nagyobb kiállítások között szerepelnek a rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság, az osztrák-magyar államvasutak resicai és aninai gyártelepei, a melyek főleg vasúti kocsierekeket, bányatermékeket, vasérczeteket és nyers vasat állítottak ki. Fejlődő iparunkról tesznek tanúságot a bélabányai ólomgyár ólomcsövei és akkumulátorai, a váci horganygyár cinklemezei, a különféle sárgaréz és bronzöntvények, a zólyomi Unio lemezgyár vaslemezei, a kis-garami és losonci zománcozott vasedények.

A vasipari csoportban igen figyelemre méltó műdarab Jungfernek kovacsolt vasból készült óriási rácsos kapuja, mely a budai új királyi várpalota főkapuja lesz. E magyaros stílus kapunk magassága nyolc és fél méter, szélessége pedig négy méter. A magyar műlakatosok kovacsolt vaskészítményei oly magas fokon állanak, hogy csak a németek állják ki velök a versenyt.

A csoport különlegességei közé tartoznak a magyar hámorosok készítményei. A százados múltú alsó-meczenzefi kapa, lapát, ásó készítmények, a gölniezbányai lánczkovácsok, a merényi serpenyőkovácsok s a jolsvai és radványi kolompkészítők munkái, a melyek rendkívül megnyerték a külföldi szakférjak tetszését.

Technikai haladásunk egyik jele az a tizenöt méter hosszú aczel láncszem, mely az új esküteri hid számára készült. Összehasonlításként följelle van állítva a lánczhidnak egyik láncszeme, a mely természetesen eltörpül mellette. A külföld előtt ez a nagy különbség is egyik bizonyossága a magyar műszaki ipar fejlődésének.

Dr. Kovács Dénes.

AZ ÉN ŐSZ HAJSZÁLIM ...

Az én ősz hajszálím csillognak, beszélnek ...
Valami bú száll meg, ha tükörbe nézek
S magamba' tündömlöm.
Megaszott kalászkok lennek így a szélbe,
Forró nap hevétől idő előtt érve,
Künn a buzaföldön.

Nézem őket, nézem, múltba visszaszállva,
Édes emlék ennek valamennyi szála,
A hány, annyit tájé.
Ezt Biharországnak forró napja érte,
Ez a boldog Bácska csillagó emléke,
Ez meg Baranyá-é.

Áldja meg az Isten szép Biharországot!
Bácska boldog földjét! — dúsabb a kalász ott
S láng heve a vérnek —
Napsütött hegyoldal nemes borok anyja,
Csalitos, ligetes zöldelő Baranya,
Óda száll az ének.

Óda, hol én ifjan s java legény korban,
Mámoros szívemmel vigan tékoztam
Ifjúságom kincsét.

A hol újra színtám ha még anyni volna,
Ha a nap még egyszer úgy égne, ragyogna
Delelőjén ismét.

Felnézek a hamvas, báránnyelűs égre,
Hajlik az őszi nap, nyugovóra térve,
Közlebb az alkony.
Az ég tetején már megsejtem a holdat,
Árnyaidat halkán a szívembe loptad,
Szürkülő világom.

Az én ősz hajszálím csillognak, beszélnek ...
A mi ezután jön, szomorúbb az ének,
Panaszosa váltja.
Mit ér, ha a szived tele késő vágygyal!
Költöző madárként kieresztett szárnyal,
Sietünk az árnyba.

Bárd Miklós.

MEGSZEGETT SZÓ.

Elbeszélés.

Irtó Könyves Tóth Kálmán.

Valami kényes ügyet tárgyalt a társaság. Egy uri emberre kisütötték, hogy megszegte adott szavát, e miatt a kaszinóból kigolyózták.

— Helyesen tették, — jegyezte meg az egyik vendég — mert az adott szó mindenkit s minden körülmény közt kötelez s a ki azt megszegi, becsstelen.

— No már ezt nem irom alá, — válaszolt egy őszbe csavarodott honvédezedes, — mert ez esetben nem volna helyem az urak között.

Mindnyájan megütközve néztek rá.

— Igen, — folytatta az ezredes — nem volna helyem önök között, mert én nem titkolom, hogy egyszer életemben adott szavamot megszegtem s akkor hibáztam volna, ha azt megtartom. És hogy megdöntsem barátunk előbbi állítását, ha nem untatja önöket, szívesen elbeszélésem ezt a sajtóságot esetet s akkor itéljék meg, ha vajjon nem helyesen cselekedtem-e?

Néma fejbólintás volt a válasz. Valami kimagyarázhatatlan hidegség ült az arcokon. Merőn néztek arra a katonára, a ki maga bevallja, hogy szavát megszegte.

Az ezredes, mintha ez a hideg közöny sértette volna, élesen szögezte szűrő tekintetét hol egyikre, hol a másikra s aztán fátyolozott hangon folytatta:

— Nem szívesen idézem föl e régmúlt történetet, mert mindannyiszor fölszakgatja a fájó sebeket. Bécsben tanultam, mikor a szabadságharc kitört s engem is hazahívott a szent kötelesség. Egyik legkedvesebb barátom volt Ringer Ede, egy bécsi kereskedő fia. Anyja magyar származású nő volt, s fiába is beleoltotta a magyarok iránti rokonszenvet. Ezt az érzelmeket én barátságom csak fokozta. A bécsi diákok is, a mint tudhatják, rajongtak ez időben azon eszmékért, melyek kivívására nemzetünk kibontotta a lobogót. Ede kijelentette, hogy velem tart. Özvegy anyja sirva bár, de szintén beleegyezett, hogy egyetlen fia ott küzdjön a hősök között. Egy ezredben szolgáltunk. Az erdélyi hadjárat alkalmával egy éjjeli véres ütközetben egymás mellett harcolván, mindketten sebet kaptunk s egy kórházba kerültünk. Fájdalommal értesültem a felől, hogy az ő sebe életveszélyes. Szinte furdalt a lelkiismeret, hogy én leszek a szegény fiu halálának oka. Mikor jobban lettem s már el is hagyhattam volna a kórházat, kérve kértem a főorvost, hogy hadd maradjak még ott, hadd ápolhassam ifjú barátomat.

Nem sokáig lesz szüksége ápolóra, — jegyezte meg az orvos, — csak két-három nap az élete.
Mintha éles tört döfött volna a szívembe. Én, ki oly sokszor néztem farkasszemet a halállal: reszkettem, ha tekintetem barátom megtört tekintetével találkozott. Miért is engedtem

A MAGYAR BANYASZATI CSOPORT BEJÁRATA.

Erdélyi fényképe után.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL.

eljönni velem? De hiába volt minden panasz, minden sóhaj. Ede napról-napra gyöngébb lett, sápadt arcán ott ült már a halál. Láza nem szűnt, szemei tüzből égtek. Ajkai szederjessé váltak. Minden reményem elhagyott.

— Pajtás! — szól elhaló hangon s csontvázkezeléssel ágyához intett — egy titkot bízik rád, a mit még anyámnak sem mondtam el. Érzem, hogy közeleg a vég. Nem sajnálom életemet, mert nemes eszméért esik áldozatul, de rendkívül sajnálom azt a kedves leányt, kinek egész élete folyamára bánatot okozok. Nehezemre esik a beszéd, egy kissé pihenek ...

Ede kipihente magát, s mintha a kedvesére való visszaemlékezés új erőt kölcsönözött volna a roskatag testnek, szilárdabb hangon folytatta:

— Nem szólhattam még neked sem viszonyomról, mert ő kért meg, hogy hallgassak. Titokban eljegyeztük egymást. Jegygyűrűjét egy zsinórban hordoztam a szívem fölött. Temetted el velem. Barátom! szerettem ezt a nőt végzetlenül. Érdemes is volt szerelmemre. Tiszta, mint a hajnali napsugár, szende, szorgalmas és jó, s híven szeret engem. Félek, hogyha megtudja szomorú sorsomat, bánatában szíve megszakad. Tárcaimban megtalálod följegyezve nevét, lakását. Aztán, ha majd kiszenvedek, vágj le hajamból egy fűrtöt. Most pedig hozass el egy tintatartót, levélpapírt.

Végbúsul gyanánt hadd írjak egy pár sort jegyesemhez. És azt a hajfűrtöt, azt a levelet, ha majd teheted, add át neki magad, személyesen. Mondd el neki, hogy ajkaimon az ő nevével hajtom fejemet az örökös álomra. Ő volt utolsó gondolatom, neve legutolsó imám. Szólj, megteszed mindezt, ugy-e bár?

Könyveimet nem tudtam visszafojtani. Hangom remegett s bár nem hittem fölépülésében, de azért mégis biztattam:

— Hiszen nem vagyunk még oly rosztól, édes pajtásom, fölgögyulsz te még s együtt remélünk majd Bécsbe, s ölheted ismét szép arádat.

Fájdalmas mosoly vonult végig ifjú barátom vonagló ajakán.

— Biztass, jó fiú, úgy sincs már egyéb vigasztalásom. Hidd el, olyan kimondhatatlanul jól esik, hogy barátom keze zárja le szempilláimat, hogy reád bízhatom titkomat s te vigasztalhatod majd bánkódó jegyesemet. Igérd, fogadd meg, hogy haldokló barátod utolsó kérését tel-

jesítéd s azt a hajfűrtöt és levelemet átadod az én Máriámnak.

És görcsösen megszorította reszkető jobbomat. Szavamot adtam a haldoklónak, hogy kivánságait teljesítem, és, uraim, eme fogadásomat mégis meg kellett szegnem ...

Megszegtem; s ma sem bántam meg. Hallgassák csak tovább. A haldokló elé tettem a papírt. Azt hittem, nem tudja leírni, a mit akar. Nehéz lehetett az a toll, nehezebb, mint valami buzogány. Verejtékezett homloka. Igyekezett összeszedni kuszált gondolatait, melyek immár sűrű ködben úszhattak lelke előtt. De az a mindenható szerelem csodás erőt kölcsönözött neki. Reszkető kezekkel írta e pár sort: «Édes mindenem! Oly sokat köszönhetek neked. Szeretném ezírt hálátam, melylyel szívem most is telve van, kifejezni. De már nincs erőm. Közeleg a végső pillanat. De hiszem, hogy ott, a hová megyek, a hová majd utánam jössz, viszonttalálkozunk! Nagyon szerető Ede.»

— Ezt a levelet és a hajfűrtöt add át neki, — rebegte a kimerült beteg — félek, a bánat annyira megtöri, hogy ő is összeroska ... nagyon, nagyon szeretett; többször említé, hogy lelke az enyémmel össze van forrva, nálam nélkül nem tud élni ... örökjé felette, vigasztald ... Szegény Máriám! ... Nézd, látom most is, mintha szívárványos égbolt ivén rajzolódna bájos alakja ... Közlebb jön hozzám, átölel, jó éjszakát! ...

S az éjszaka nem sokára csakugyan elérkezett. Az ifjú örökre elszenderült. Szőke hajából két fűrtöt vágta le. Egyiket jegyese, a másikat a magam számára.

Pár hónap telt bele, míg Bécsbe mehettam. Mily szomorú küldetés várt reám! Láttam képletben a megtört szívű leánykát, a mint halvány ábrázatán ömlenek forró könyvei, a mint korán elvesztett jegyesének emléktárgyait csókjaival árasztja el. Vajjon lesz-e erőm csak egyetlen egy vigasztaló szót is kiejteni?

Ede jegyesének lakása elé érve, szívem hevesen dobogott. Hogyan kezdjem meg a beszédet, miként adjam át a halott emléktárgyait, mit feleljek a hozzám intézendő kérdésekre? Ily gondolatok nehezültek, mint valami sűrű köd a gyámmra és szívemre egyaránt, sőt néha úgy rémlett előttem, mintha elhunyt barátom árnya lebegne közelemben. A második emeletre érve, lassan, óvatosan húztam meg a csöngettű-zi-

nórt. Oly bántólag hatott borongó kedélyemre, hogy onnan belülről vidám kacagás hallatszott ki. A mint meg-meg nyílt valami ajtó, élénk zaj, taps, nevetés hangjai ütötték meg fületem. Vissza akartam térni, hogy majd máskor jövök, midőn a szobaleány hirtelen előttem termett.

— Mari kisasszonyhoz lehetne szerencsém? kérdeztem.

— Igenis! — válaszolta az, — talán nem tessék tudni, hogy a műkedvelői előadásra készülnek, most tartják a főpróbát.

Megrendültem. Most még inkább elhatároztam, hogy más alkalmasabb időpontot választok látogatásomra. De a mint a kilincsre tettem a kezemet, hogy távozzam, fűrge léptekkel, mintegy tánczolva lebegett előm egy kedves jelenség. Gyönyörű, szép leány. Üde arcán az életkedv, szemében az ifjúság bája, fekete haja szétomlott fehér vállain. Menyasszonyi jelmezt viselt.

— Engem keres, uram? — kérdezte csengő hangján.

— Bocsánat, nagysád, — válaszoltam, — az ügy, a miért alkalmatlankodom, egészen más természetű, hogy sem azt ilyen időben tárgyalhatnók, majd máskor.

— Nem! nem! — toppantott kicsi lábaival, — én nem szeretek semmit sem holnapra halasztani, a mit ma elvégezhetünk. Jöjjön a másik szobába, ott beszélhetünk ... azok az urak és úrnők várhatnak néhány percig.

Nekem, akarva nem akarva, követnem kellett. Székel kínált s helyet foglaltam, ő pedig szembe ült velem.

— Kérem, — kezdte aztán — miben lehetek szolgálatára?

— Kisasszony! — szóltam — én szomorú küldetésben jöttem ... megboldogult jegyese bizott reám valamit s azt kell átadnom.

A leány elpirult. Ajkai meg-megreszkettek. Ugy látszott, mintha azon törné fejét, hogy mit válaszoljon. Egy kissé vontatva szólt:

— Uram! ön téved, nekem még nem volt jegyesem.

Mintha kigyó csipett volna meg, úgy éreztem magam. Szinte azt hittem, hogy ajtót tévesztettem.

— Kisasszony! — mondtam aztán kimért, lassú hangon, — ismerte ön Ringer Edét?

— Ringer Edét? — ismételte, — oh, hogyne, jó ismerősöm volt szegény, rajongó ifjú, kit

nyire megöregedett, mióta nem láttam. Mindjárt azzal kezdte:

— Beszéljen nekem fiamról, mindent a legapróbb részletig. Ne tartson attól, hogy fájdalmat okoz; én már csak a fájdalomban találok enyhülésemet. Beszéljen utolsó perceiről, emlegette-e engemet, szóljon, izent-e valamit?

EGYHÁZI ÉS NÉPIES HIMZÉSEK AZ IZABELLA-EGYLET KIÁLLÍTÁSÁBAN.

heves véralkanta döntött a szerencsétlenségbe. Beszéltem vele több ízben. Ah! már emlékszem. Szólt önről is velem? Ugy-e bár, barátja volt? Sajnálattal hallottam, hogy ő is a forradalom áldozata lett. Osztrák létére kár volt a lázadókkal tartania. Több barátja elítélte őt. Lássa, én nő vagyok, nem itélek oly szigorúan. Tévedését inkább túlfeszített rajongásának tulajdonítom. De, mondja csak, miként jön ön ama gondolatra, hogy a megboldogultat mint jegyeseimet említi? Igazán különös!

Oly gyorsan, oly hadarva mondta mindezt, mintha előre betanulta volna. Arozának egyetlen izma sem rándult meg. Csak azt vettem észre, hogy nem mert rám tekinteni. Merően bámulta legyezőjét, mintha attól kért volna tanácsot.

Reszkettem. Azt hittem, ki kell törnöm s elveszitem önuralmam. De a halottra gondolva, legyőztem magamat s elég nyugodtan válaszoltam:

— Ede haldoklása alkalmával vallotta be ezt előttem s megbízott, hogy...

Tovább akartam folytatni, de nem lehetett. A leány felállott. Most már merően szegezte reám tekintetét.

— Akármít vallott is önnek Ringer Ede — suttogta halkán, — az egy haldokló képzelődése volt, én soha se voltam az ő jegyese s kérem önt is, tartsa tiszteltben egy leány jó hírnevét.

Most már tisztában voltam mindennel. Ez a nő hazudott. És mégis ez a hazugság aranyozta be ábrándozó barátom utolsó perceit! Engem viszont ez a hazugság kényszerített arra, hogy megszegjem a haldoklóknak adott szavamat. Megszentségtelenítem azt a hajfűrtöt és levelet, ha átadnám annak a nőnek, a ki azt talán a másik perczben a tűzbe dobná.

Némán meghajtottam magamat s egy rémitő csalódással gazdagabban levgytam el azt a szobát, melynek illatos levegője csaknem megfojtott. A mint a lépcsőn csaknem öntudatlanul botorkáltam lefelé, szüntelen azt rebegették reszkető ajkaim: «Bocsáss meg, idvezült pajtásom! bocsáss meg, hogy adott szavamat be nem váltottam, hadd nyomja ez a teher egész életemen keresztül az én szívemet!»

Aztán nem is tudom, hogyan és miként, talán ösztönöm vagy valami láthatatlan erő vezetett arra az utcára, abba a házba, hol Ede édesanyja lakott. Maga a tisztas matrona fogadott. Ősz hajához annyira illett a gyászruha. Meny-

Teljes életemben gyűlöltem a hazugságot, de most, életemben először, mégis ahhoz folyamodtam. A haldokló csalódását helyre kellett hoznom... a jegyes helyét hadd foglalja el az édes anya.

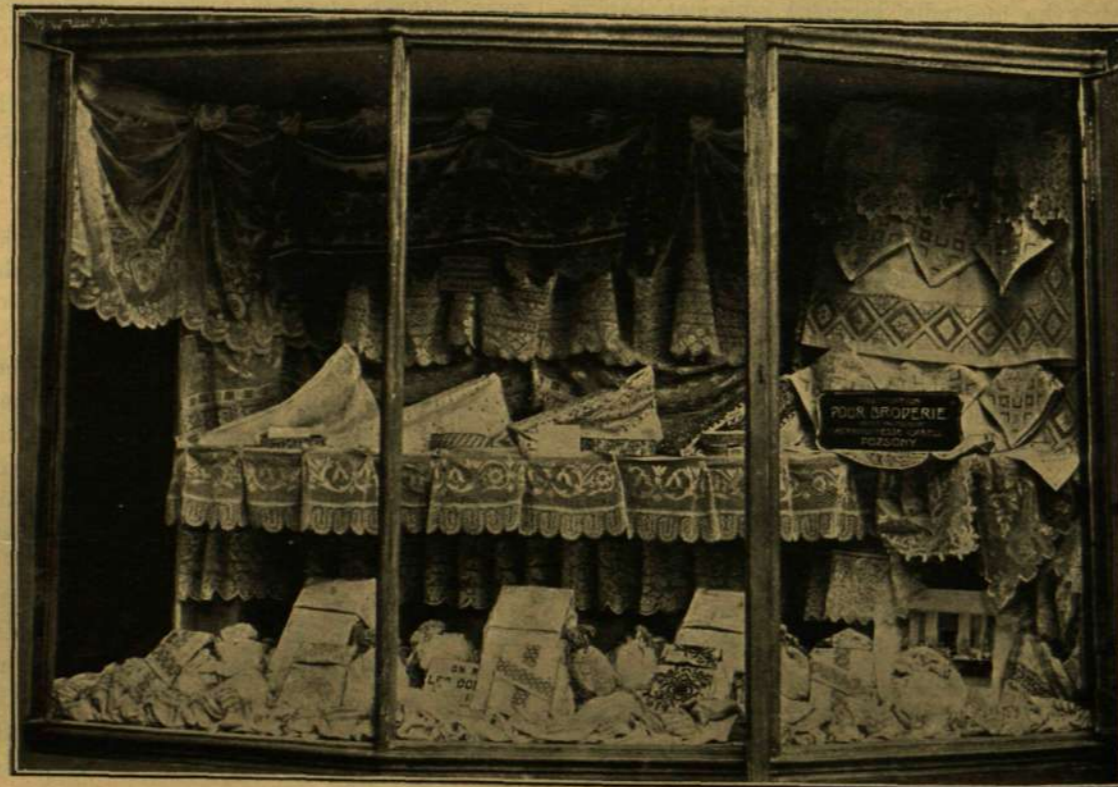
— Igen, asszonyom, — szóltam — barátom végső perceit önnek szentelte. Megkért, hogy hajfűrtjét s egy levelet kézbesítsek, — s azzal a drága emléktárgyakat átnyújtottam a tisztas asszonyságnak, ki azokat könyezve csókolta meg.

— Én édes, jó gyermekem! — zokogta aztán — mily gyöngéd voltál te mindig édes anyádhoz. És édes gyermekem, anyád nevére emlegetve szállott föl jó lelked Istenedhez, én is a te neveddel alszom majd el... Köszönöm, hálásan köszönöm önnek, hogy átadta gyermekem utolsó ízenetét.

S aztán még egyszer elolvasta a levelet.

— Milyen gyöngéd sorok, mintha nem is anyjának, de menyasszonyának írta kedvese!

E tragédiában a legnehezebb szerep nekem jutott. A szőszegés árnyéka mindig kísért, de ez árnyakat rózsaszínű felhővel környezi az az öntudat, hogy helyesen, lelkiismeretesen cselekedtem s azt hiszem, hogy ezek után önk is

AZ IZABELLA HIMZŐ HÁZI-IPAR EGYLET KIÁLLÍTÁSA.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi fényképei után.

osztják nézetemet s megszegett becsület-szavámért nem itélnék el...

A vitéz ezredessel mindannyian némán s meghatva szorítottunk kezét.

A MARGIT-SZIGET NÖVÉNYZETE.

Még a kik őserdőben gazdag vidékekről jönnek is a Margit-szigetet meglátogatni, azok is meglepetve szemlélhetik az itteni remek szépségű óriási fákat, japáni, amerikai, ausztráliai eredetű exotikus növényeket, a melyeket honi erdeinkben s parkjaink nagy részében is hiába keresnénk, holott itt teljesen meghonosodva, az éghajlathoz hozzá szokva, minden különösebb gondozás nélkül hatalmasan kifejlődtek s részben már századok óta vigan, egészségétől duzzadva tenyésznek, növekednek. Olyan vadszőlővel s más futó növényvel sátor módra benőtt nagy bokorcsoportokat is messze földön alig lehetne találni, mint a melynek e szigeten minden lépten-nyomon meglepik azt, a ki felfedezési útra indul a finom poronddal fedett, széles, kanyargós sétányokon.

Mert valóságos felfedezési út kell annak tenni, a ki a legalább tizenöt kilométernyi utakat nemcsak be akarja járni, hanem az egész kert általános szépségének szemlélésével meg nem elégedve, a legkiválóbb fákat, rózsákat, virág-csoportokat, füves táblákat, a gyümölcsös telepet, mind meg akarja találni s különösebben is megnézni.

Igaz, hogy erre nem egy pár óra, hanem napok szükségesek; a valódi természetbarát, vagy kertészeti szakember pedig hétszámra is találhat itt újra, meg újra olyasmint, a mit azelőtt a sok közt nem vett észre.

Ha az új hídon át lépünk a szigetre, mindjárt ott az első meglepetés, kivált ha vagy két hónap óta nem jártunk ezen a helyen. Akkor még itt hepe-hupás kavicstömegnél nem látunk egyebet, az emelőgépek csörögve hányta ki a tömérdek porondot, mérnökök intézkedtek, munkások, lovas taligák nyüzögtek mindenfelé, itt-ott pedig még a Duna zavaros vize volt nagy gödrökben, árkokban megszorulva. És most mindez nyom nélkül eltűnt s mintha tündér varázsolta volna oda, gyönyörű nagy, zöldelő pázsit-ágakat látunk, telve pompás virág-csoportokkal, fenyőbokrokkal, délszaki növényekkel. A széles úton pedig hintók robnak s nagyszámú előkelő közönség élvezi a Dunáról jövő hűs levegőt s a virágokból áramló édes illatot.

Fölfelé indulva a szigetre, balról hagyjuk pompás szomorú fűzeivel azt a gyönyörű, nyílt, virágos területet, mely az alsó kikötő mellékén terül el. Fákat ide csak harmadéve ültettek,

még pedig 20—30 éves vastag platánokat, a melyeken az átültetés nyomait most is már alig lehet észre venni. Tovább haladva, mindenütt nagyszerű, sűrű lombú fák árnyékában megyünk, a melyek homályos árnyékát itt is, ott is, kellemesen szakítja meg egy-egy pázsitos terület, rózsák, vagy más virág-csoport, fenyves ligetek, felfutó növényekkel sűrűn befolyt bokrok, a melyekből a fülemüle, rigó vagy pinty füttyölése hangzik. Találunk 25—30 méteres fákat is, melyeknek ágai nem látszanak, csak a roppant sűrű levéltömeg, mely a csücsőt egész a földig borítja, mintha egy roppant szökőkútát látnánk, melynek fényes-zöld zuhataja egyszerre csak megszilárdulva, megállott volna. De hiszen nem is falombok ezek, hanem néhány hatalmas vadszőlő futott fel a csücsig, a honnan ismét földig leérnek venyigéi, egészen beborítva a fát, melynek rejtett lombjai közül vadgalamb bűgása hallatszik ki.

Rátalálunk a csodálatos tulipán-fákra is, melyeknek levelei olyanok, mintha félig elválnának vágva. Mikor júliusban ezek a fák virágozni kezdenek, az aztán rendkívüli látvány: pompás sűrű lombú fa, borítva gyönyörű tulipánhoz hasonló virágokkal, melyek közül csak itt-ott tűnnek elő azok a sajátosságos levelek.

A főhercegi kastély táján vannak a legnevezetesebb fák. Mindjárt a kastély előtt két remek vadgesztenye és néhány ős hársfa közelében szembe tűnik egy hatalmas, tarka levelű öreg platán, a «hét testvér». Ezt ezelőtt vagy száz évvel, dicső emlékü József nádorunk ültette saját kezével. Az akkor még kicsiny esemete vig növekedésnek indult, hanem egy télen nagyon megdagadt az épen zajló Duna, jeges árai betörték a szigetre s egy éles jégtábla tőből levágta a fiatal platánt. A csonka fa azonban a jövő tavaszon annál vigabban kihajtott s még pedig most már nemcsak egy, hanem hét törzsszel. Ettől fogva nevezte aztán el József nádor «hét testvér»-nek s így is hívta eme kedves fáját mindig. A «hét testvér» növekedett, gyarapodott, már emberderéknyival is vastagabbak lettek törzsei, midőn egyszer a villám rácsapott s a «hét testvér» közül hármat szétrombolt. Így aztán most már csak négy testvér van meg.

Nem messze van ehhez egy gyönyörű Vas-fa (Gymnoladus canadensis) akáczra emlékeztető leveleivel, mely fának az a tulajdonsága, hogy csak úgy száz éves kora körül kezd el virágozni. Ez pedig már javában virágzik s gyümölcsöket is hoz.

Ugyane tájon egy gyönyörű exotikus fa ra-

A MAGYAR VAS- ÉS FÉMIPAR CSOPORTJÁBÓL.

gadja meg figyelmünket: egy remek *Sophora japonica*. Roppant sötétzöld levelekkel borított ágait messze kinyújtja a környező pázsitra, melyre alsó galyait rá is nyugtatja. Hat-nyolcez ilyen fánál több nem férne meg egy hold földön. Ez a fa a legkitűnőbb mézelő növények közé tartozik s ezért újában méhészeink nagy buzgósággal igyekeznek ország-szerte szaporítani.

Nem messze van ide, közel a nyugati parthoz a sziget legrégibb fája, egy óriási szilfa, melyet vagy 600 évesre becsülnék. Ez a vén fa, a melynek törzsátmérője legalább két méter, már teljes pompájában látta Mátyás király palotáját, látta azt romba dőlni, majd ismét most még fényesebben felépülni; megrezgették leveleit a Budavárát ostromló ágyúk dörgései, látta a felhőld ragyogását a tornyokon, s megérte, a mint azok helyébe diadalmasan fölemelkedett a

kereszt. Most törzse jócskán föld alá került, mert a szigetet az ár ellen védő töltés épen mellette vonult el. De az ő fának ez sem aggat, erőteljesen tenyészik tovább s ott a magasban, mintha átsuttognának lombjai a «hét testvér»-hez: Látod, nem jöhet már szigetünkre többet sem víz, sem jég!

Itt vannak az Arany János tölgyei is. Vagy 30 szép, terebélyes tölgyfa egy csoportban. A nagy költő sokáig buzgó látogatója volt a szigetnek s különösen ezeket a tölgyeket szerette nagyon. Szemközt van egy pár sűrű lombos vadgesztenyefa, azok alatt, a most is ott levő lőcsez szokott órák hosszágáig üldögnél s az ő kedves tölgyeiben gyönyörködni. Néha a tölgyek közé is tettek be neki széklet és asztalt s több remek versét itt írogatta; többek közt a «Tölgyek alatt» címűt is. József főherczeg gyöngéd gondoskodásából csinos táblát függesztettek ki a facsoport szélén ezen felírással: «Arany János tölgyei.»

A tölgyeken kívül volt még egy különösen kedves fája a nagy költőnek: egy óriási kőrísfa, mely egy pázsitos térség közepén, nem messze ide, magánosan áll. Egyszer a költő említette a főkertésznek, hogy jó volna, ha ehhez a fához is út vezetne, hogy a közönség az alá is bejárhatna. A főkertész azt felelte, hogy út oda vágni nem lehet, mert a kert terveivel nem egyeznék meg, hanem a költőnek felajánlotta, hogy széklet és asztalt tétet neki a fa alá, a hova tetszése szerint a pázsiton át is mindenkor bemehet. De Arany János erre így szólt:

— A mi nem szabad másnak, az nekem se lehet szabad!

És soha se ment be a nagy kőrísfa alá.

De ki győzné mind csak meg is említeni azokat a fákat, a melyek nagyságuk, szépségük, vagy a hozzájuk fűződő emlékek miatt nevezetesebbek: a legrégibb ősplatánt, a melyről a többi itt levőt szaporították, azokat a pompás amerikai diósfákat, melyeknek nem tudjuk, szépségüket vagy nagyságukat csodáljuk-e inkább, azokat a fenyőhöz hasonló, gyertyaszál egyenesű fűzeket, a melyek a legnagyobb ritkaság számba mennek, vagy a tömérdek szebbnél-szebb vadgesztenyefát, jegenyét, meglepő nagyságú nyárfát és egyebet, avagy a japáni eredetű csodálatos komlósfát, melynek épen olyan gyümölcsei vannak mint a komló, de a melyeket megérinteni nem tanácsos, mert úgy megégetik az ember kezét, mint a legmérgezőbb csalán.

A szigeten levő fákat különben korukat tekintve három csoportba oszthatjuk. Egyik csoportba tartoznak az ősfák, a melyek még a sziget régi vad állapotából maradtak meg maig. Ezek az említett ős szilen kívül nagyobbára

A MAGYAR SZÖVÉS- ÉS HÁZIIPARI CSOPORTBÓL.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi fényképei után.

nyárfák és jegenyék s legtöbbször a sziget szélein nyesznek; a többiek a kert rendezése idején a fejszének estek áldozatul. Ekkor ugyanis annyit kiirtottak, hogy 4000 öl tűzifa lett belőle!

A második csoportba azokat számíthatjuk, amelyek József nádor ültetett. Ezek mind ropant nagy, terebélyes példányok s igen sok közöttük a ritka szépségű exotikus fa.

A harmadik csoportba tartozik a sziget becséjét borító fák nagyobb része; ezek legtöbbször Magyar György főként ültette ezeltől 30—34 évvel s azóta is szaporítja, bár mostanában már inkább irtásra, mint ültetésre van szükség, a mint t. i. ezek a 30—34 éves, de kétannyi időnek látszó, mesés gyorsan növekvő fák egymástól már alig tudnának fejlődni. Most is ez a kintő főként gondozza a sziget növényzetét s az ő szakértelmének és szorgalmának igen nagy része van abban, hogy a sziget ilyen paradicsomi szépségűvé fejlődött.

A fentebb említett hatalmas vadszőlő-tökről érdekes még megemlíteni, hogy ezek évenként bőven teremnek is. Többféle fajtát világosan meg lehet különböztetni, nevezetesen a mézes-fejért, karkát, dinkát és másokat is, melyek hajdan a budai hegyeken tenyésztek. Ott mind áldozatul estek már rég a filoxerának, az újonnan ültetettek pedig, — mint országzerte mindenütt — a peronospora és lisztharmat ellen csak rendszeres permetezéssel, kézzel lehet fentartani, míg a Margit-szigeti vadszőlők mindenféle gondozás nélkül teljesen egészségesek s rajtuk semmiféle szőlőbetegségnek soha nyoma sem mutatkozik, valamint venyigéik a tél fagyá iránt is érzéketlenek. Nagyon érdekes volna, ha a szakemberek figyelemre méltatnák ezt a meglepő jelenséget s kísérletet tennének vele, vajjon ezek a hazai vadfajok, rendes művelés mellett is megtartanák-e ellenálló képességüket s nem lennének-e alanyok alkalmasabbak, mint az amerikai vadszőlők, sőt mint «direkt termők» is, nem válnának-e be, mert hiszen gyümölcseik most is élvezhetők, részben igen jók, edesek. Egy ízben vagy öt akó bort is szűrték ezen vadszőlők terméséből, de bizony az nagyon savanyú lett, a mi azonban nem esoda, mert hiszen legnagyobb részük sürti árnyékban van.

KHINAI FILOZÓFUSOK.

A kínai bölcselkedés némi ismerete érdekelné fogja azokat, a kik a nagy birodalom jelenlegi állapotait figyelemmel kísérik; a nélkül alig érthetőnk a négy száz milliónyi nép sajtóságos gondolatvilágát. A legutóbbi időkig Khina trónján ült mandu-dinasztia többet tett bármelyik elődjénél a konfucziusi tanok fentartására, abból a gondolatból indulva ki, hogy így a kínaiak legszentebb hagyományai iránt tanúsított tisztelet által a maga idegen-uralmát kevésbé nyomasztónak tüntesse fel. Együttal azonban minden előbbi kormányánál jobban fel tudta használni a konfucziusi elveket saját és az állam céljaira.

A Kang-hi császár által 1670-ben közzétett úgynevezett szent edictumot, mely 16 tételben nemcsak a konfucziusi tanok lényegét meríti ki, hanem mindazt is, a mit az alattvalónak követnie kell, még ma is minden hó elsején és 15-ikén nyilvánosan felolvassák és magyarázzák. Ezek között a hetedik tétel azt mondja: «Alázatos meg a hamis tanokat, hogy az igazi tant felmagasztaljátok.»

E tétel hivatalos magyarázata bővebben kiterjeszkedik a keresztény vallásra is. «Még az ég ura szektájának tanítása is — így nevezi a kínai a katolikus vallást, — mely az ég felől beszél s a földről fecseg s árnyék és tartalom nélküli dolgokról, hamis és romlott. De, mivel e szekta tanítóit a csillagászatot értik s a matematikában járatosak, azért a kormány arra használja őket, hogy a naptárt kijavítsák. Ez azonban legkevésbé sem bizonyítja, hogy vallásuk jó. Semmi szín alatt se higgyék neki. A törvény szigorú mindezen hamis szekták ellen. A büntetés, mely őket éri, ugyanaz, a mi a varázslóké és varázslónké. A kormány azért adta ki e törvényt, hogy megátalja a népet, hogy rosszat tegyen s felbátorítsa jót tenni. Hogy hagyja el a romlottságot és térjen vissza

az igazsághoz, hogy kerülje a veszélyt s nyerte meg nyugalmát.»

Ez a tétel a legfőbb akadály ma is a kereszténység túsérének; leginkább ez állt útjában elterjedésének s ez okozta végre a mostani véres zavarokat is. De nemcsak a kereszténységnek volt esküdt ellensége mindenkor a hivatalos konfucziánizmus: ép oly tüzzel-vassal irtotta a kínai bölcselkedés egy külön irányát, a régi taoismust is, mely különösen a Csau-dinasztia összerokadása után jutott uralomra, mikor Csin fejedelem minden vetélytársát legyőzve, Khina első mennyei császáruént jelentette ki magát. Mint említettük, alatta a konfucziusi irányzat sokat szenvedett s csak a Han-dinasztia császárai alatt jutott ismét uralomra.

A kínai bölcselkedés ezen másik iránya Lao-tse alatt érte el tetőpontját, kinek anyját, a legenda szerint egy hulló csillag termékenyítette meg, mire aztán 81 év múlva, Kr. e. 1321-ben bal-ágyékából világra hozta a testté lett fejedelmi mennyei lényt. Azt is mondja a rege, hogy a gyermeknek születésekor fehér haja s aggyastán arca volt, — innen a «Lao-tse» — öreg gyermek név. Hosszú fülei voltak három nyílással, szabálytalan fogai, négy szögletű szája, mindenik lábán tíz ujja, teljesen érett ésszel bírt s azonnal tudott beszélni. Születésének helyét mindenféle symbolikus képlegességbe burkolta a néphagyomány: hogy az «elnyomott erény» falvában, a «kegyetlen» kerületében, a «keserű» megyéjében, a «szenvadás» államában született.

Élég tudnunk, hogy Lao-tse a Tao-te-king, vagyis az «erény és út könyve» hírneves mű szerzője. Maga a «tao» szó különben sok fejtörést okozott; de legvalószínűbb a görög «logos»-szal egyező jelentése, az «ige», mely által isten a világot teremtette, s mely a zsidó alexandriai philonismusból a keresztény filozófiába is átment.

Lao-tse maga ezt mondja a «tao»-ról: Meghatározhatatlan és tökéletes volt, eget és földet megelőzőleg létez. Nyugodt és meg nem fogható. Egyetlen és változhatatlan, minden betöltő és kimeríthetetlen, minden dolognak szülőanya. Nevét nem tudom s azért Tao-nak nevezem. Keresem nevét s a «nagy» nevezem. Nagy, szünetlen folyó; eltávozik és újra visszatér. Azért nagy a Tao! A Tao az Egyet hozta létre, egy-kettő és kettő három. Három hozott mindent létre. Mindent maga mögött hagy a sötétség, a melyből jött és napvilágra lép, míg az úr lehellete harmoniába hozza.»

Európai írók és jezsuita misszionáriusok ebben a fejtegetésben a három-egység elvére való vonatkozást találtak. De maguk a kínai kommentátorok között is nagyban eltérők a magyarázatok e kérdésre vonatkozólag. Némelyik a Tao-ból származtatja az eget, más az Egy alatt az öröktől fogva létező aether-t érti, melyből a kettő, a him és nőnemű fejlődik, a mely ismét a hármat, az eget, földet és az embert hozta létre, míg az úr lehe, az életlehellet, a Khi, mindent megelevenít.

«Nézzük a Taot és még sem látunk semmit, mert színtelen. Hallgatjuk és nem hallunk semmit, mert hangtalan. Fogni próbáljuk és nem tudjuk megfogni, mivel testetlen. A mi szín, hang és test nélküli, az le nem írható, azért «egynek» nevezük.»

Remusat Ábel s utána Strauss Viktor és Edkins is abból a tényből, hogy a kínai szövegben a színtelen, hangtalan és testetlen Ji, Hi, Vei-nek hangzik, arra a következtetésre jutottak, a mit aztán Julien, Legge és más sinológok (Khina-búvárlók) határozottan kétségbe vonnak, hogy Lao-tse ezzel a zsidó Jehovát akarta volna kifejezni, hogy tehát neki erről akár nyugati utazásaiból, akár a Khinába került zsidók útján ismeretei lettek volna.

Gyakorlati erkölcsiség szempontjából, a mit Lao-tse ajánl, az a nyugalom, önmegtartóztatás és szemlélet. «A legmagasabb tökéletesség — ugymond — hasonló a vízhez. A víz tökéletessége abból tűnik ki, hogy mindenki-nek használ, és hogy ellenkezős nélkül a legalacsonyabb helyet foglalja el, mely senkinek sem kell.

«Annak oka, hogy a folyók és tengerek képesek minden völgy vizeinek hódolatát magukba fogadni, abban keresendő, hogy mélyebben fekszenek azoknál, azért királyok mindnyájuk fölött. Így helyezkedik a böles uralkodó, a ki az

emberek fölött akar állani szavaival alójok, s ha előttük akar járni, személyét hátra teszi.»

«A nélkül, hogy ajtónkon kilépünk, mindent megrázkésszunk, a mi az ég alatt történik. A nélkül, hogy ablakunkból kinézünk, látjuk az ég tao-ját. Minél messzebb távoznak önmagunktól, annál kevesebbet tudunk.»

«Azért szerették a bölesek ismereteiket a nélkül, hogy sokat utaztak volna, azért adtak mindennek helyes nevet a nélkül, hogy látták volna, s ezéjokat elérték, a nélkül, hogy el akarták volna érni.»

Sajátságosan hasonló a Tao-te-king némely tanításai annak a feliratrak a tartalmához is, melyet Konfucius a lojang-i österemben egy bevarrott szájú szobor hátán talált. Így a többek közt: «Tartsa száját és orrlujkait bezárva, s egész életében meg lesz kimélve a fáradságos erőfeszítésektől. Tartsa nyitva száját s fogyasztza lélekzetét az ügyei miatti lótas-futásban s egész életén át nem lesz biztonságban.»

«A mi nyugszik, azt könnyű tartani. Míg valamely dolog közelébe el nem árulta magát, könnyű ellene védekezni. A mi törekeny, könnyen széttörik; a mi kevés, az könnyen szétszóródik. Addig kell cselekedni, míg valamely tény előttünk nem áll; addig kell rendet csinálni, míg a rendtelenség el nem kezdődött. A fa, melyet két karunkkal karolunk át, parányi oltványból támadt. Egy kilenc emeletű torony maroknyi földdel kezdődött, ezer mérföldnyi utazás kezdete egy lépés», stb.

Önmagáról Lao-tse csak egy helyen beszél: «Az emberek nagy része elégedetlen és derülten néz, mintha lakomán vett volna részt, vagy tavasz-időben toronyon állna. Én egyedül vagyok komor és csendes, mert vágyaim még nem jelentkeztek. Olyan vagyok, mint a gyermek, ki még nem mosolygott. Lesújtottnak, megsemmisültnek látszom, mint a kinek nincs otthona. Az emberek tömegének elegetdőlje, sokja van. Én egyedül vesztettem mindent. Értelmiségem annyi, mint egy hülyéé; olyan vagyok, mintha meg volnék zavarodva.

«A közönséges emberek derült, értelmes tekintetűek, csak én látszom sötétbe borultnak. Olyanok ők, mintha mindent meg tudnának különböztetni; csak én vagyok együgyű és zavart. Olyannak tetszem, mintha a tengeren bolyongnék s nem lenne sehohol pihenő helyem. Mindenki megvan a maga tevékenységi köre, csak én látszom balgának s tudatlannak, mint egy vidéki paraszt. Én vagyok egyedül különböző az emberektől.»

Meg kell még emlékeznünk a régibb taoisták közül Kvang-tseről, a czinikus bölcsőzéről, a ki, bár visszavonulva élt, kausztikus elméje számosszikráját hagyta fenn az utókornak. Eyszer, mikor Csu fejedelem gazdag ajándékokkal követeit küldött hozzá, hogy udvarához miniszteri állásra hívják meg, Kvang-tse az ajánlatot visszautasította, nevetve felelt: «Ezer uncia ezüst sok nekem s miniszteri állást és magas rangot kapni igen megfizetendő. De látatok-e már ökröt, a melyet áldozatra szántak a határon? Éveken át gondosan hálalják s drága takarókkal díszítik, hogy alkalmas legyen arra, hogy a nagy templomban vigyék. Mikor pedig eljön az idő, hogy ennek meg kell történnie, inkább szeretne egy kis malac lenni, de már késő. Eredjete tovább és ne piszkoljátok be jelenlétetekkel. Inkább töltöm időmet s örülök az életnek egy sáros árokban, semmint egy fejedelmi udvar szabályainak és korlátainak alávetve. Elhatározom, hogy soha sem vállalkozom hivatalra, de jobb szeretem saját szabad akaratomat élvezni.»

A mint élt, úgy is halt meg Kvang-tse. Tanítványainak, kik díszes temetéséről akartak gondoskodni, meghagyta, hogy testét ne assák el, hanem csak a földre dobják, a legrégebb kínaiak szokása szerint. «Akkor az ég és föld lesz koporsóm, a nap, hold és csillagok díszítményeim és a drágakövek. Nincs ezzel megtevé minden előkészület a temetésre? Mit akartok még egyebet?»

V. S.

A MACZEDONIAI FORRONGÁS.

Államférfiak, politikusok, a kik a keleti kérdés fejlődési mozzanatait figyelemmel kísérték, rég megegyeztek abban, hogy a keleti bonyodalom legközelebbi gőze Macedoniában lesz

keresendő, hol a Balkán legtöbb népének érdekei találkoznak. Hogy Bulgária jogot tart Macedoniára s azt minden áron segíti akarja önállósága kiküzdésében, hogy aztán magához csatolja: az régóta nem titok. Az úgynevezett bolgár-macedon bizottságok már öt kongresszuson hagyták helyben a Macedonia számára kidolgozott programot és sikerült tervök mellett felbujtogatni az albánokat is, kiknek két évvel ezelőtti zavargásai komoly bajokkal fenyegettek Európát. De a bolgár bizottságok nem kevésbé erélyes ellenfélre találnak Romániában, a mely — nem számítva a görögöket és szerbeket — a maga részére követeli Macedoniának vele rokon népek által lakott részét. Az e miatti sürölődások eredményezték a bolgár részről román alattvalókon elkövetett legutóbbi politikai gyilkosságokat is.

Pedig I. Perdikhas királytól fogva, vagyis a Kr. e. 700 év előttől Kr. u. 1570-ig Macedonia se nem bolgár, se nem román, hanem görög kormányzat alatt állott, alig 300 évnyi megszakítással, mely a római uralomra esik. Azon 58 város között, a mennyit a mai Macedonia számlál, alig van négy római eredetű; egyet a szerbek telepítettek, török alapítás is csak egy van; a többi mind, századok óta görög.

A nagy-bolgár eszme legelső hirdetője, a Macedoniai való szláv-orosz áhítózások irodalmi egyengetője a szintén görög Paisios szerzetes volt, az Athos-hegyi Kilendár kolostor tagja. E zárdában tanulta meg az orosz nyelvet, a honnan a konstantinápolyi patriarkha, mint arhimandritát, Moszkvába küldte 1755-ben. Ez alkalommal vélte fölfedezni az orosz társadalmi körökkel való közelebbi megismerkedése után, hogy ő tulajdonképp nem is görög, hanem bolgár. Könyvet is írt a «Szent Bulgária császárai és kinepei szláv-bolgár történetéről», melyben kifejtette a középkori nagy bolgár birodalom eszméjét, mikor a bolgár csárók Erdélytől Konstantinápolyig s az Adriai-tenger epirusi partjait parancsoltak. Ebben mindent a bolgár-macedonoknak tulajdonított. Bolgárok voltak szerinte, a kik 867-ben Vasilios macedon császárral a byzáneci trónnak a macedon dynastiát adták, s Bulgária volt a szláv kereszténység bölcsője is. A szlávok két térítőjét, Cyrillus és Methodius szerzeteseket, természetesen szintén a bolgárokhöz sorozta Poisios.

A bolgár népiszkolai oktatás, lehet képzelné, mily mohón karolta föl ezeket a történettudományi elméleteket, melyekkel egy nem létező nemzeti múlt dicsőséges hagyományait segített meggyökerezetni az ifjúság fogékony lelkeiben. A bolgár iskolák tanítása szerint Európa legelső szláv népe a bolgár s ő a tulajdonképeni törzse a nagy szláv népesládoknak. A szerbek, a görögök később vándoroltak be. Az albán egy keverék népfaj, csak a bolgár őrizte meg eredetének tisztaságát, s bolgár uralkodók voltak Fülöp és Nagy Sándor macedonai királyok is, kik aztán a Balkánnak görögök által lakott déli csücskét is leigázták s a bolgár világbirodalmat az Indusig terjesztették ki.

Az igazat megvallva, ezekben a nagyzólag ábrándokban nem sokat engednek a bolgároknak a románok sem, a kiket Macedoniában a kuczo-vlachoknak, vagy czinezároknak nevezett rokon népfaj sorsa érdekel. Ezekre első ízben, 1855-ben Juon Radulescu és Dimitri Bolintzeanu hívták fel a figyelmet s érdekében ma a francia lazarista-szerzet és a dúsgazdag görög Apostolos Margaritis, bugzó tevékenységet fejtenek ki. Hogy a bolgár állam szertelenségeit kellő mértékig ellensúlyozhassák, ők meg a macedonai nép albán eredetét keresnek és találtak bizonyítékokat. Egy 1880-ban román és albán nyelven megjelent s az albán néphez intézett szózat, mely 100,000 példányban nyomtatott s melynek szerzője Margaritis és a francia lazarista perjel, Faveyrial, az albánoknak egyenesen a legrégebb európai kulturnéptől, a pelagóktól való leszármazását vitatja. E szerint természetesen maga Homeros is albán lett volna, valamint albánok az «Ilias» minden hősei, továbbá Aristoteles és Nagy Sándor.

A nagy macedon hódító emlékezete s szerint közös kincse a Macedoniát lakó népfajok nemzeti büszkeségének; senki sem él oly élénken a nép hagyományaiiban, képzeldésében, még Byzancez utolsó császára, Konstantin Paleolog sem, a ki a székvárosára özőnlő ozmánlik

A MAGYAR BAROMPITENYÉSZTÉS CSOPORTJA.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi főnyéke után.

elleni harcban Konstantinápolynak Romanos kapujánál lelthe hősi halálát, hogy a néphit szerint, mint Barbarossa, kővé változva, a Hagia Sophia sirbaltornán várja be az idők beteljesedését, a mikor majd újra elővendő.

Ha a macedonai hegyek pásztorát zivatar lepi meg, szentül hiszi, hogy azt Sándor húga, a Nereidák királynője Kyra Kolo, (szép asszony) okozta s rémülten kiált fel: «Csodás lény, nemes bölgy! Sándor király szellemére kérlek, ne bánt engemet.» És vihar közeledtére mindenütt így kiáltanak a földművesek, hogy a Nereidákat megengeszteljük: «Tejet és mézet adunk neked. Epen most ment eret Nagy Sándor király. Él és uralkodik ő!» A tengerészek pedig azt beszélik, hogy a tengerből gyakran kiemelkedik a szép Gorgonának, Sándor és Thalassa leányának alakja, mely halban végződik. Ha egy hajóval találkozol, rendszerint annak orrába kapaszkodik s felkiált: «Él-e még Sándor király?» Ha aztán a hajósok azt felelik: «Él és uralkodik» — rendkívül megörül a hírek s ezüst simaságot adva a tengernek, lantjába kap és csengő dalt zeng. De ha a hajósok balgán azt felelik, hogy meghalt: akkor haragosan magasra dobja a saját s hangos sírással tűnik el. Könnyéből vihar-hullámok támadnak, melyek fényig megárazzák a hajót; s mindenestől az örvénybe süllyesznek.

Egy más rege azt mondja, hogy miután Nagy Sándor a földkerekséget leigáta, arra a helyre érkezett, a honnan a halhatatlanság vize fakad föl s abból megtöltött két korsót, hogy e vizben megfürödjön, halhatatlanná legyen. De egyik alvezére, a ki haragudott rá, elárulta Sándor titkát a hűgáinak s rávette ezeket, hogy a halhatatlanság vizében ők fürdőjenek meg s aztán a korsókat öntsék tele megint közönséges vízzel. A nővérek így is tettek, de a vizet, miután megfürödték, az utczára öntötték, a hol az egy tyúkot és egy hagyományt ért, minek következtében a tyúk halhatatlanná lett s évről-évre vál-

tóztatja tollát és megújodik, a hagyma pedig nem szárad el, ha forró nyáron kiakasztják sem.

Nem sokkal azután, hogy Sándor húgai a halhatatlanság vizében megfürödték, a levegőbe emelkedtek s a Nereidák királynőivé lettek. Minden évben elragadják a falvakból a legszebb lányokat s Nereidákká teszik őket. Így aztán nagy nécsoportok alakulnak, melyek a hegyekben és sziklahasadékokban tanyáznak. Ha valamely vándor dél vagy éjjel idején halad el előttük, rátámadnak a Nereidák, megközik és színtelenül kinyozkák. De ha elég okos és azt kiáltja: «Él Sándor király, él és uralkodik!» akkor elősietnek Sándor húgai s kiszabadítják az illetőt kinzói kezei közül.

De nemcsak a történeti nimbusz ápolásában s a hajdani dicsőség emlékei kölcsönös lefoglalásában versengenek Macedoniában bolgárok, szerbek, románok, görögök és albánok. A pénz és iskola, a nyelv és az egyház is azok közé az eszközök közé tartoznak, melyeknek mozgósítására számítanak minden részen, hogy Macedonia hovátartozását eldöntsék. A bolgár igazságok nagy kiterjedéséről fogalmat nyújthat az, hogy azon az évi fél millió frankon kívül, melyet a bolgár fejedelemség fennállása óta a számarú felállított macedonai exarkhátnak fizet, még a következő tételek foglaltatnak az 1895-diki bolgár költségvetésben, mint macedonai rendeltetési kiadások: 1.146,432 frank a «bolgár papás» rovata alatt, de a melyből maga a fejedelemség csak 237,000 frankot tart meg magának, a többi a macedonai propaganda céljaira van szánva; 70,465 frank mint a közoktatásügyi miniszter tartalékai; 120,000 frank mint ugyanennek titkos rendelkezési alapja; 70,000 frank mint állami pótlék oly bolgár iskoláknak, melyek külföldről jelentkező (macedonai) bolgár tanulókat vesznek fel kiképzés végett. Összesen tehát 1.169,897 frank, nem számítva ide a magánosok áldozó-

AZ ELŐCSARNOK A MAGYAR TÖRTÉNETI PALOTÁBAN, IZABELLA KIRÁLYNÉ ÉS APAFFY GYÖRGY SÍREMLÉKÉVEL.

készségét, a kik évenként szintén nagy összeget áldoznak Macedónia elbolgárosítására.

Ezzel szemben Románia költségvetése évenként átlag 400,000 frankot vesz föl a macedóniai és albán propaganda céljaira. Részletezve a kiadásokat, 525,000 frankkal szerepel az összegben az 1896-diki költségvetés közoktatásügyi tárczája szerint a külföldi román egyházak és iskolák támogatása, a miben természetesen benne van az erdélyi és bánáti román iskolák juttatott segélyösszeg is; 172,000 frank van ugyane célra a többi tárczák közt felosztva; 132,000 frankba kerül az Athos-hegyi két román kolostor fenntartása; 100,000 frank van évenként szánya hasonló célokra a király magánpénztárából s 60,000 frankot kap román- albán egyesület köpiratok és iskolai könyvek előállítására, nem említve azt az összeget, mely magányjüjtésekből ered.

És mindezen óriási áldozatok mellett is a macedóniai kérdés egy lépéssel sem jutott közelebb a megoldáshoz; e miatt most már a pénz és igazgatás mellett gyilkokhoz is fordultak a bolgár túlzók s az ellentétek a románok és bolgárok közt a végsőkig kiélesedtek.

MAGYAR TÖRTÉNETI EMLÉKEK A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSON.

Legutóbbi idevonatkozó közleményünk és képsorozatunk kiegészítésül bemutatunk még egy pár képet azon történeti emlékekről, melyek most a párisi világkiállítást díszítik.

A történeti palota épülete, a szerint, a mint egyik vagy másik oldalról nézzük, egészen más képet tár elénk. Mostani képünk a Quai d'Orsayra nyíló fő bejáratot ábrázolja. Ott látjuk a jáki templom remek homlokzatát és kapuzatát, mely a középkori román stílus építészet egyik első rangú remeke egész Európában. A remekül faragott kapuzat fölött a tizenkét apostol alakját, majd egyik oldalfülkében az oroszlánt megölő Sámson látjuk, a kor szobrászatát jellemző merev szoborművekben; két oldalt az áttört két nagy kerek ablak jellemzi a homlokzatot. Jobbról donjon-szerű erődtornyot látunk, míg balról már renaissance emlékesoport utánzatába megy át az épület. A tető fölött a körmozei torony sisakja látszik.

Másik képünk olyan misztikus és fölemelő hatást tesz ránk, mint mikor egy románkori bazilika előcsarnokába lépünk. A már kora-csücsües stílybe átmenő két nagy kerek ablak csak halvány fényt bocsájt be a hatalmas fehér síremlékekre, Izabella királyné és Apaffy György síremlékeire, melyek megkapó ellentéttel válnak ki a gazdag polychromiával festett boltozatok és ívek alatt, melyeknek közepén ott látjuk az ország Árpád-kori czimerét díszlenni.

EGYVELEG.

* Az áthalottak fölélesztésénél a legelső és a legfőbb teendő e lélekzést mesterségesen előidézni. Villámstűjtött, vagy megfűlalt embereknek többnyire úgy szokták ezt csinálni, hogy karjaikat föl-föl-emelgetik a fejközig, aztán le lebecsátják és a mellkasukhoz nyomják. Laborde francia tanár sokkal egyszerűbb módot talált ki, azt, hogy a nyelvet kendő segítségével ki-kihúzza, meg vissza-visszataszítja rendes folytonos egymásutánban. A nyelv húzgálása által ugyanis oly idegek jönnek izgatottságba, melyek a lélekző szervekkel összeköttetésben vannak. Kísérlete, ha kellő ideig folytatják, sok esetben sikerül. Nem rég egy vízbeült matrozát élesztették fel a nyelvének három óráig tartó húzogatóásával. Mivel azonban ez a munka hosszas ideig fásaszó, Laborde külön készüléket talált ki, mely

A MAGYAR TÖRTÉNETI PALOTA FŐBEJÁRATA A QUAI D'ORSAY FELÖL.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL.

óraművel, vagy villamossággal kapcsolatban rendelkezés és szabályosan végzi az élesztési munkát. Nagyobb kórházakban már ilyen gépeket használnak.

* A francia városok egynémelyike igen szép jövedelmet húz abból, hogy a középületek falait hirdetésekre bérbé adja. Még a kaszárnyák és fogházak falai is telve vannak hirdetésekkel.

* Nagyszerű temetése volt az ó-korban Nagy Sándornak, kinek holttestét tudvalevőleg Babylontól Alexandriáig szállították. A koporsója egészen aranyból volt, illatos szerekkel tele, a holttest fején értékes korona s a kósi minden részén masszív aranydíszítések voltak. Oly nehéz volt a koporsó, hogy Babylontól a tengerpartig 48 öszvér egy évnél hosszabb idő alatt bírta elszállítani.

* Gyöngyragylók tenyésztését kísérlette meg egy olasz tudós a tenger szélén alakított kis aquariumban s oly sikerrel, hogy most az Adriai-tenger partján nagyobb telepet akar létesíteni. A ragylók állítólag egy-két láb mélységben is jól tenyésznek és szaporodnak.

* Az idegeneket Khinában eddig idegen ördögöknek nevezték, most azonban a császárné parancsából kapzi kutyáknak nevezik.

* Óriási szigetcsoport van Madagaszkar és India között, mely mintegy 16,000 apró szigetből áll. E szigetek közül jelenleg csak 600-at laknak, de mindenik képes volna több-kevesebb embert elartani.

* Európa országai közül csak Oroszország és Magyarország volna képes lakóit még gyenge termés esetén is ellátni élelmiszerral, különösen gabonával. Franciaország 333, Németország 311 nap alatt megemésztene minden termését; Olaszország 289, Spanyolország 280, Nagybritannia pedig csak 187 napig volna képes lakosságát saját termésével élelmezni.

* Asszonyuralom is van tényleg Európában, Beszakoorsina nevű országban, melyhez hét falu tartozik. Minden faluban asszony a bíró s közös fejük egy Saska nevű nő. Asszonyok a bírák, papok és rendőrök, asszonyok építik az utakat s hordják szét a leveleket. Egyetlen valamire való hivatal sincs férfiak kezében.

* Brazíliában a rendkívül elszaporodott patkányok kipusztítására kigyókat tartanak háziállatok gyanánt. Ezen a boák fajához tartozó kigyókat a Rio de Janeiro, Pernambuco és Bahia piacain árulják. A kigyó hossza négy méter, az embert nem bántja, nappal folyton alszik, éjjel pedig a patkányokat üldözi, melyeket egyetlen harapással megöl. Ezen szelíd kigyók nélkül az emberek házaikban a patkányok miatt meg nem maradhatnának.

GRÓF LAMBSDORFF VLADIMÉR,

OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

A néhány hónapjal ezelőtt meghalt gróf Muraviev helyébe gróf Lambsdorff Nikolajevics Vladimirt bízta meg az orosz császár a külügyminisztérium vezetésével.

Az állásánál fogva európai nevezetességre jutott orosz államférfi eredetileg német, westfaliai eredetű családból, a von der Wenge bárók nemzetségéből származik. Családjá a Lambsdorff nevet és az orosz grófi czimet 1817-ben kapta I. Sándor czártól.

Gróf Lambsdorff Vladimír jelenleg 56 éves. Az orosz birodalom legfőbb diplomáciai iskolájában, a szentpétervári Sándor-lyceumban nevelkedett. Az ezen intézetből kikerülő ifjak többnyire az államtanácsnál vagy a minisztériumoknál szokták alkalmazni, rövid idő múlva pedig vagy valamely kormányzóság székhelyére küldik kormányzó-helyettesekül, vagy a külföldi követségek egyikénél alkalmazásukra állítják. Lambsdorff gróf azonban e szokástól eltérően, iskolai végzetével mindjárt a külügyminisztériumba került s ottani működése alatt nagy szakismeretével s terjedelmes munkakörében rendkívüli jártasságával tűnt ki.

Az orosz politika hagyományait alig van, a ki jobban ismerné, mint Lambsdorff gróf, a ki 1866-ban, Goresakov herceg idejében kezdte szolgálatát, 1872-ben második, 1875-ben első titkára lett a külügyminisztériumnak s főnökét e minőségben a berlini kongresszusra is elkísérte. 1878 és 1880 között ő volt II. Sándor császár személyéhez beosztva.

Giersnek haláláig Lambsdorff gróf volt legkiválóbb és leghivebb munkatársa, 1886 óta pedig mint előadó tanácsos működött.

Mikor Lobanov hercegnek 1896 aug. 30-án hirtelen bekövetkezett halála alkalmával Siskin, a minisztérium ideiglenes vezetője, a czári párt franciaországi útjára kísérte, Lambsdorff gróftól bízták meg az ügyek ideiglenes vezetésével. Majd Muraviev gróf kevéssel kinevezetése után államtitkárává tette. Tehát egymás után négy külügyminiszternek volt munkatársa. Iránta való bizalmuk mutatja az, hogy megtartották maguk mellett s nem használták soha külföldi diplomáciai szolgálatra.

Lambsdorff gróf harmincznégy évig működött a minisztériumban, de mivel szolgálatát nagyon fiatalon kezdte, még java erejében van. Arisztokratikus külsejű, nyugodt, megnyerő modorú férfiú, Oroszország külügyeinek alapos ismerője, megfontolt politikus, a kit tapasztaltsága megőv kalandos kísérletezéstől. A császár nagyon bízik benne, a miről már számos kitüntetés adományozásával is tett tanúságot.

Nemcsak Oroszországban, hanem a külföldön is úgy tekintik Lambsdorff gróf kinevezését, mint az eddigi békepolitika folytatásának biztosítékát. Most még csak ideiglenesen vezeti az orosz külügyi politikát, de minden valószínűség a mellett szól, hogy csakhamar véglegesen is őt fogják külügyminiszterré kinevezni.

MAGYAR TÁRGYÚ AMERIKAI REGÉNY.

Amerikai levél.

New-York, szeptember 1.

Az utóbbi években rendkívüli divatja van Amerikában a történeti regénynek és drámának. A XIX. század közepének romantikus iskolája föléledt a tengeren túl s fölébresztette az érdeklődést a történeti személyek és események köré csoportosított regényes események iránt, benépesítette az irodalmat a mondák hőseivel és középkori lovagokkal, szerelmes kisasszonyokkal, a kikért lovagjaik hallatlan hőstetteket visznek véghez. Különösen a középkor iránt ébredt nagy érdeklődés.

Alighanem ennek az áramlatnak a szüleménye az a kis regény is, mely nem rég jelent meg Milwaukee városában, a hasonnevű állam székhelyén. Címe: *«The Hungarian exiles»*

(A magyar száműzöttek). Már a czíme is elég arra, hogy a magyar ember figyelmét fölkeltesse s ez érdeklődés még jobban fokozódik, mikor a könyvbe beleértünk, megtudjuk, hogy a magyar király-mondák egy része szolgál tárgyúl: Béla és Endre Árpád-házi herczegek menekülése és élete Lengyelországban és Oroszországban.

Közelebbről megismerve a könyvet, még jobban meglep bennünket a szerző, Cowell Benjamin, hősei életének és Magyarország régi történetének alapos ismeretével. Külföldieknek, a kik Magyarországról irnak, megszoktuk, hogy a legnagyobb tájékozatlansággal beszélnek hazánk mai állapotairól is, még inkább pedig régmúlt történetéről. Ez a kis könyv dícséretes kivétel e tekintetben.

A regény színhelye Kázmér lengyel fejedelem székvárosa, Gnesen. Ott lakik nejével és két fiával, a fejedelem sógora, Béla magyar herceg, a ki bátyjával, Endrével, menekülni volt kénytelen hazájából, mert velenzei Péter ármánykodásából azt a vádat emelték ellenük, hogy összeesküvészt szöttek István király élete ellen. A vád, mint tudjuk, alaptalan volt, mert a két herceg megbotránkozva utasította vissza a pogánysághoz szító Vatha terveit. Béla Lengyelországba menekül, bátyja pedig, a magyar királyi

GRÓF LAMBSDORFF VLADIMÉR, OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

meleg az a meleg hang, melylyel történetünk szereplőiről szól. Magyar író is alig szólhatna hazafiasabban, mint ez az amerikai.

A szerző eddigelé ismeretlen volt az amerikai írók sorában. A regényből is látszik, hogy kezdő író. Hazafias hangja, a magyar dolgokban való tájékozottsága önkénytelen is azt a gondolatot kelti az emberben, hogy a Benjamin Cowell név alatt talán valmi Amerikába kiszakadt honfitársunk rejlik. S. A.

GÚNYNEVEK.

A politikai pártok mérközésének egyik legfőlelmesebb fegyvere a szatíra. Következményekben messze kiható törekvéseket buktatott meg már nem egyszer egy-egy jól alkalmazott gúnynév, mely homlokukon bélyegezte meg a nyilvános pálya önző kaszkodóit, vagy vilamsugárral világított be rejtett czéljaikba. A pártélet kínóesei, a politikai küzdelmek elfajulása azonban koránt sem kedvezett ennek Európában annyira, mint a szabad Amerika földjén. Nincs az a program, melynek sebezhető oldalait föl ne fedezné, vagy követőit nevetéssékké ne tenné az amerikai népek fúrge és csúfondároskodásra hajlandó elméssége.

«Loco-focos» volt például 1834-ben a new-yorki radikális demokraták gúnyneve, mivel egy gyűlés alkalmával az elnök, a ki a tárgyalások menetével föltöbb elégedetlen volt, hogy a jelenlevőket a terem elhagyására kényszerítse, a gázlámpákat előlatta. De az ellentábor erre azzal a fogással élt, hogy elővette «loco-foco»-it, (dörzsölés által meggyülő szivarjait) s azokkal a gázt újra meggyújtva, folytatta a tárgyalásokat.

Egyes politikai gúnyneveknek eredetét ma már alig lehet tisztázni is; így az angol «whig» név eredetét, mely némelyek szerint a skót «savó» (whey) jelentéséből származik, s oly politikásokra alkalmazták először, a kik kellemetlenekké, gyűlöttekké tették magukat a közvélemény előtt.

Az amerikai szenátusnak egy georgiai tagja, Robert Trombs tette divatossá a «tűzevő» (fire-eater) jelzőt egy tüzes beszédével, melyben egy new-yorki komédiás bódé híres szemfényvesztőjére célezte, a ki égő gyertyákat evett, izzó szemet nyelt s forró vizet és olvasztott ólmot ivott. Ellenben «észlakép» (dough-faces) nevet kaptak 1820-ban azok a missourii politikusok, a kik bár a rab-szolgaság eltörlését követelték, igazában olyan idomíthatók voltak, mint a gyúrható tészta.

A politikai erkölcsök számos kinövése nyert így csattanós jellemzést Amerikában a közbeszéd humora révén. A mi sovínistáinknak körülbelül a «Knownothing»-ok felelnek meg, a mi annyit jelent, hogy «mitsem tudó». Ezeknek a bevándorló idegenek iránti szűkeblűsége nem ismer határt. Csak maguknak követelik a megélhetés jogát az Egyesült-Államok egész területén, mert mindenkit, ha csak lehet, kinéznek, kiáldoznak.

1812-ben az Egyesült-Államokban «kék fényűek» (blue lights) és «rézfejúek» (copper-heads) voltak a békepártiak úgy az Anglia, mint a délviek részéről fenyegető háborúval szemben. Az előbbieket onnan kapták nevüket, hogy mikor az angolok a new-londoni kikötőt körülzárolták, a két fregattjával ott rekedt Decatur tengernagy több ízben tett szökési kísérletet éjnek idején, de mindannyiszor hirtelen kék fény lobbant föl a kikötő bejáratánál, mire az angolok hajói elnyomultak s visszavonulásra kényszerítették az amerikaiakat.

Említhetők még a «bum-bum»-erekek, a negyvenes évek ifjú demokratái, a kikre egy hollandi farmerről vették a hasonlatot, a ki csürét szomszédja tanácsára úgy védte meg a patkányoktól, hogy egyet megfogott, bórét olajjal leöntötte s aztán meggyújtotta, mire természetesen a csür is lángba borult és porig leégett, hanem a patkányokat mégis sikerült kiirtania. Épen így bántak el a bum-bum-erek a bankokkal. Azután a Ku-Klux-okat, a déli

Tengerparti tüzér. Rendes gyalogság. A rendes gyalogság ezredbosa. Vártüzér. Fegyveres boxerek.
A KHINAI HADSEREG ÉS FEGYVERES BOXEREK.

államok egy titkos politikai szövetsége tagjait, a „drótrángatokat” (wire-puller), a kik minden hájjal meg vannak kenve, s kitűnően értenek hozzá, hogy mindent a maguk hasznára zsákmányoljanak ki; a „táskás”-okat, a kiket a polgárháború után a déli államok szervezésére küldtek ki, s kik egy kitérővel indulva útnak, gazdagsággal megrakodva tértek vissza.

Általában nem támadhat Amerikában új politikai pártmunkát a nélkül, hogy azonnal ott ne teremne a népnyelv inceskedő ördöge, hogy valami becézhető, kicsinyítő, vagy tréfás elnevezést varrjon a nyakukba. V.

A KHINAI KATONÁK.

A kínai népek fogalma sincs az európaiak óriási haderejéről s nem is sejt, mily rengeteg számú milliokat költ el ez a világrész katonaságára. Több ezer éves története megnyugtatta ezt a nemzetet, hogy egyéb hadsereg nem is szükséges, meg nem is jó, mert felesleges kiadásokat okoz, mint az a fegyverzetlen szoldos sereg, a mely kezdetleges fegyvereivel annyi századon át meg tudta védni a nagy birodalom határait Belső-Ázsia hordái ellen. Nem is tartotta tehát az európai hadsereget szükségesnek egészen a legutóbbi időkig, míg a nyugati hatalmakkal s Japánnal meg nem gyűlt a baja. Azóta a kínaiak kezdenek meggyőződni, hogy ilyen ellenfelekkel szemben csakis európaiasán képzett katonákkal lehet megállni.

Előtt a kínai katonák mind olyanok voltak, minőket képünk jobb oldalán lehet látni: élénk színű, bőven lebegő öltözetben, mellén és hátán kitűnő ézelpontú szolgáló hatalmas kerek számokkal és felirásokkal. Három ágú szigony, élesre fent ágakkal, kés-szerű alabárd, kard és paizs volt régente a fegyverük, továbbá hatalmas íjjak, a melyek kezelésében még ma is gyakorolják magukat a fiatalok. Később aztán puskákat is használtak, de ezeket mindig elmaradtak egy korszakkal az európaiak mögött, mert mindig azokat a puskákat vették meg, a melyeket az európaiak már nem használtak.

Újabban azonban már elkezdtek az európaias fegyverkezést és gyakorlatokat is, de még aránylag csak nagyon kicsinyben. Vuzungban, Sanghain mellett láttam az egész európaiasán gyakorolt armádiát. A gyalogság sötétkék kabátban, ugyanilyen színű, félig bő nadrágban, rövidszárú eszímában járnak, fegyvereik mind legújabb szerkezetű ismétlő fegyverek. A tiszték rendkívül izlések, igen sötét violaszín selyem ruhában állnak a sorok élén, a szép ruhát gazdag aranyhímzés díszíti az újjakon és a nyakon. A legénység fején egyszerű turbán, a tisztékén selyemsipka van. A gyalogság czipfja a turbán alá fel van tekeresbe rakva, a tiszték leeresztve viselik. A huszárok öltözetének szabása ehhez tökéletesen hasonlít, csak hogy a kabátjuk fehér, aztán hosszú lándsával vannak fölfegyverezve. A tüzerek is hasonlítanak a gyalogsághoz, s a mi különös, rendkívül ügyesek az ágyú kezelésében.

Khinában is elmúlt már a hajdani tigrisnek öltözött mumusok, állszakállal és festett arccal rémítő szörnyetegek ideje, hanem belekényszerül az ország az európaias fegyverkezésbe, a mi ugyan elég baj lesz Európának is. Az átmenet azonban talán helyesebben történik, mint Japánban. A japáni katonák épen úgy öltöztek fel, mint a hogy az európai katonák vannak öltözve, a mi sehogy sem illik mongolok arczukhoz, apró, igénytelen termetükhöz. A modern kínai katonaság sokkal inkább kínai. A Nordenfeld és Krupp-ágyúkat már is jobban kezelik, mint a japániak, azonban még nagyon kevesen vannak azok a csapatok, a melyek igazán fegyverkezettek és jól fegyverezettek. Hiszen ha többen vannak, majd nem jutottak volna az európai csapatok olyan könnyű szerrel Pekingbe.

A boxereknek nincs valóságos egyenruhájuk, a legtöbb piros fejkendőt s a közönséges kék kínai zubbonyt viseli, gyakran piros szegélyekkel. Lófegyverük aránylag kevés van, a legtöbb hosszú görbe fegyvert visel, mely a kaszához hasonlít, avagy hosszú különböző alakú dzsidát.

A JAPÁNI HADSEREG EGYENRUHÁI.

A japáni hadsereg a Kína ellen viselt 1894—95-iki diadalmas háborúban magára vonta az európai népek figyelmét s nagy tekintélyre emelte a politikai tényezők sorában a kelet-ázsiai sziget-országot. Ez a fényes siker azoknak a nagyszabású reformoknak tulajdonítható, mely 1868 óta kezdődött azóta szakadatlan folyt. Európa alig vette észre ezt a nagy fejlődést, míg végre a kínai háborúban meglepően tárultak elébe eredményei. Bebizonyosodott akkor, hogy az európai alapon kiképzett japáni hadsereg mindenben megfelel a mai követelményeknek.

A reformban főleg a német és francia hadseregek példája után indultak, a mi egyes különöségeket most is meglátszik. Az egész hadsereg kékes-fekete, rövid kabátot visel, a mely a lovasságnál huszáros paszomántal van ellátva s ezáltal attila-formájúvá lesz. A legénységi kabátok elül egy sor gomb van, a tisztékén a lovaság kivételével kettő. Ez a diszruha. Könnyebb öltözetű a tiszték fekete zsinóros dolmányt viselnek. Nyáron a posztó-kabát helyett vászonkabátot viselhetnek, a mint hogy a német katonákéhoz hasonló posztó-sipka helyett is nyáron fehér vászon-sipka van a katonák fején; a diszruhához kemény alacsony csákó kötelező. A legénységnek szabály szerint eszímában kellene járni, de sokkal ziseviseben viselik a Japánban szokásos sarit. A lovasok vörös nadrágot viselnek. A diszcsákó a gárdánál vörös, a sorszedeknél kékes-fekete, az elején a chrysanthemum-virág, Japán czimerének virága van rozetta-formában. A tábori sapkán a virág helyett ötsugarú csillag van.

DUNAI MONITOROK.

Az Al-Duna idegen területekkel határos hosszú partvidékének, valamint a nem rég megnyitott Vaskapunak biztosítására szolgáló folyami hajórajunk, mely négy páncélos monitorból s a hozzájuk tartozó járőrhajókból és torpedó-eső-nakokból áll. Ezenkívül rendeltetése ezen hajóknak, háború idején együtt működni a szárazföldi hadsereggel, megakadályozni az ellenséges hadak áttörését a Dunán, vizent fedezni saját hadseregünknek esetleg vizen való átkelését. Ilyen együttes működésű nagyszabású gyakorlatot dunai hajóhadunk a múlt évi szeptember 11—14-ike között végzett Duna-Pentelénél, a melyet képpel és leírással a „Vasárnapi Ujság” múlt évi 39. száma ismertett.

A dunai hajóhad két első osztályú monitora: a „Körös” és „Maros”. Ezek mindegyikének legénysége 76 emberből és három tisztből áll, a haditengerészetből ide rendelve.

A monitorokról a harc megkezdésekor úgy a hajó fedélzetén látható vászonernyőket, mint minden az ágyúkilövésnek akadályt szolgáló tárgyat a vízbe dobálnak. Az ágyútűzet az alig öt-hat percnyi idő alatt letakarított fedélzetről már három és fél kilométernyi távolságról is megkezdik, melynek fedezete alatt az előre küldött járőrhajó visszatér kérelme útjáról.

Ha az ellenséggel igen közeli érintkezésbe jönne a hajóhad, akkor megkezdődik a kézi-fegyveres harcra is, s ekkor a legénység felé tevő tengerész-gyalogságot is fölrendelik a fedélzetre, mely aztán a rendes szárazföldi gyalogsághoz hasonló módon támogatja Mannlicher-puskáival az ágyúk tüzelését, mint ezt egyik képünk is bemutatja. A hajó kormányzását a hajóhid alatt látható kisebb páncélos toronyból végzik gőzerejű irányítással, mely nagy helyi ismeretet kívánó munkára a cs. kir. Dunagőzhajózási-Társulat első osztályú kormányosait használják, a kik minden titkát ismerik a Duna szeszélyes folyásának.

Rendkívüli érdekes látvány a hajóhadnak éjjeli előnyomulása, mely alkalommal az útát egy 30 ezer gyertyaerejű villamos reflektorral világítják meg. A hajók lógó-jelkével közlik egymással a vezényszavakat. Minden színű lógójának meg van a maga titkos jelentése, a mely a lógók egymás fölé való fölhúzása szerint váltakozik s teljes mondatoknak felel meg. E színes lógó-jelkeket éjnek idején különböző színű gömblámpások helyettesítik.

A másik két monitor: a „Lajta” és „Szamos” kisebb méreteik miatt sokkal könnyebb mozgásnak s a legsekélyebb vízben is harcképesek; ezért a Tiszán, valamint a Maroson is használhatók.

A hajóhadnak kiegészítő részét teszi a czirkáló vagyis járőrhajó, melyet egy 200 löerejű gyorsjáratú gőzmozgat óránként 12 tengeri mérföldnyi (22 kilométernyi) gyorsasággal. Egyetlen fegyvere egy a felső toronyban elhelyezett nyolc milliméteres golyószóró s a 20 ezer gyertyaerjű erejű villamos reflektor. Egy méternyi mély vízben is gyorsan haladhat fel-derítő útján. Társa ennek a háború esetén mellé beosztott két torpedó-esőnek, egy-egy vízalatti torpedó kilövő esővel, a hajók legfélelmetesebb ellenségével.

A dunai hadiflotta télen át az ó-budai hadikötőben horgonyoz leszerelve. Minden év augusztus 1-én azonban teljes hadi létszámú legénységet kapnak a hajók. Augusztus második hetében rendszeres egy tiznapos próbatút után Eresi tájára vonul az egész hajóhad, a hol éles töltnyekkel tartja lövő gyakorlatait. Szeptember elején a rendszeres beálló alacsony vizáltságnál pedig újra leszerelve visszatérnek kikötő helyükre. Rendes állomáshelyük ilyenkor a budai rakpart várbazár előtti része, hol mindig számosan nézik a fejjér, ragyogó tisztaságú monitorokat, páncél-tornyaikból kimereszkedő hatalmas ágyúikkal és golyószóróikkal. P. G.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Viharzúgás és pacsirta-dal. Költemények. Irta Farkas Antal. Móra István sikere nem egy néptanítót csábított már arra, hogy verseit, melyeket addig csak fiókja vagy az ismerősök szűk köre számára írt, a nagy nyilvánosság elé bocsássa.

Farkas Antal is néptanító, még pedig, a mint épen Móra Istvánhoz írt verséből látjuk, szintén puszta tanító. Úgy látszik erős lelkesedéssel áldozik a művészetnek, legalább arra vall versei gyűjteményének vaskos kötete. Farkas Antalnak van költői tehetsége, de nincs sem elég izlése, sem elég önmérséklete. Szereti a szerelmet, Mindjárt a kötet első darabja „A sirások”, ez a némileg Petőfi „Apostol”-ára emlékeztető és szocialistikus ízű elbeszélés, olyan, mint egy lábbeteg deliriuma, tele képtelenségekkel és szörnyűségekkel.

... És elbolyongtam.
Olyan keservet harcolok magamban,
Oly lélekvesztő, mely győllelet,
Minőt még emberszív nem hordozott...
S a kőbor eb bizonynyal megveszett,
Mely a sötétben belém harapott...

Így kezdi az elbeszélést, s ez az alaphang vonul végig az egészen. De nemcsak, midőn hősét beszélgeti, lyrai költeményeiben is, midőn a saját maga nevében beszél, gyakran találkozunk ezzel a szilaj hanggal, melyet néha a túlságos önérzet még dagályosabbá tesz. Költészetének tárgya elég változatos. A társadalmi kérdéseken kívül a honfírések is gyakran foglalkoztatják. Majd a természetben merül el, majd pedig balladazerű s más elbeszélő költeményekkel próbálkozik meg. A költői alakításához azonban nem igen ért. Versei többnyire szétfolyók, elnyújtottak, a gondolatok nyugtatlanul kavargognak, nem tudnak kristálylává jegeztesedni. Szóval Farkas Antalnak sok tanulmányra, s erre építve erős önbizálásra volna szüksége. Az elég csinos kiállítású kötetet, mely 472 nagy nyolczadrétű lapra terjed, Mezőtúron Dolesch és Braun könyvnyomdája adta ki, s ára füvé 2 1/2 korona. Álljon itt belőle mutatványul a következő költemény.

Tudnék dalolni...

Tudnék dalolni én is csengő-bongó
Rímekkel gazdag, vidám éneket,
Mit a képzelt virágos mezőjén
A boldog lélek játszva tépet,
De engem onnan száműzött az Isten
Háborgó tenger hullámaira,
S nem szállhatok ki egy kicsiny virágot,
A messzeség kékelő partira!...

Köd van körültem... alattam a mélység
Békétlen óriásként zúg, morog,
Vezérszavakkal kiadul, feletem
A felhők anyja lángol, susterom,
A vész szágítól síkigó sirálynak
Sírásó títan a pacsirta-dal —
... Zokoghat a csalogány messze parton,
Ki hallja itt, hol zúg a zivatar?...

Tudnék dalolni én is játsz kedvvel
A szerelemről bájos éneket,
Minőt a mámortól megittasult szív
A boldogság kertjében tépet.
Ah, de a kertbe nem szabad belépnem,
Virágait kívülől nézhetem,
Szépek lehetnek és szárazorta szebbnek
Látszanak a kesergő könyeken...

Kietlen pusztaság az én szerelmem,
És a boldogság délibábja csak,
Beszáguldja a szenvedély viharja,
Leperzselik a forró sugarak.
Egy-két virág, ha nyílik is avarján,
Elhal hamar, itt nem soká marad...
Magját csak úgy ejthették el az olykor
Felelte átrepülő madarak...

A mohammedánuság helyzete Boszniában, írta m. n.; különlenyomat a „Budapesti Szemle” legutolsó kötetéből. A z terjedelmes dolgozat jelent meg most 123 lapra terjedő füzetben, mely a bosnyák mohammedánok érdekében hangzottatott vádakra felel s politikai körökben általános feltűnést okozott. A kiváló dolgozatról múlt számunkban már megemlékeztünk.

Az Uránia népszerű tudományos havi folyóiratból a szeptemberi szám is számos érdekes közleményeket ad. Főbb cikkek: Néhány lap ősméretűnk történetéről, Apáthy Istvánról; Magyar érintkezés Georgiával a XVII. században, Dézi Lajostól; A pestis ismertetése, dr. Posgay Istvánról; A gondolatvilásról; dr. Scholtz Jánostól; kisebb közlemények. Az „Uránia” előfizetési ára egész évre nyolcz korona. Molnár Viktor közreműködésével szerkesztik: Klupathy Jenő és legifj. Szász Károly.

Gyulogosok. Lovas. Utász tiszt. Vezérkari tiszt. Tüzér.
A JAPÁNI HADSEREG.

Színházak. A Vígyszínház szeptember 8-án kezdte meg a szinpadai újdonságok bemutatását egy francia bohózzal, Feytaud Pál „Fernand házasság” című három felvonásos színművével, melyet Fáy Béla fordított magyarra. A kisebb külföldi szinpadokon sokszor adták, mert a mai színházi közönség mulatók vágyához alkalmaszódik vastag komikumával. A Vígyszínházban is sokat nevetett rajta a közönség, kivált a két első felvonáson, mely a komikus helyzetek szakadatlan sorozata. A morállal nem sokat törődik a telivér bohózat.

Bois d'Enghien Fernand házasságnak akar és ezért szakítani szeretne Lucette orfeum-énekesnővel. Csak hogy leendő anyósa épen Lucette kisasszonyt hívja meg az eljegyzési ünnepélyre, hogy néhány dal énekeljen. Fernand szeretné távozásra bírni a leányt, de ez nagyon ragaszkodik Fernandhoz, s kijelenti előtte, hogy inkább föbelövi magát. A töltött pisztolyt mindig magával hordja, s mutatja is a — legyezőjét. Fernand ijedtetten a karjai közé zárja. Ez Lucette cselofsága volt, mert titokban megnyomja a villamos csengőt, besiet az egész ház nép s vége az eljegyzésnek. Menyasszonya azonban modern gondolkodású. Neki tetszik, hogy Fernand nőcsábót a javából. A botrány után a menyasszony maga megy Fernand lakására, s a mamának bele kell egyezni a házasságba. Ez a különös tanulságú történet a színművés minden fogásával és sok elmeséléssel van megírva s jól is játszották: Tapolczai, B. Lenkey Hedvig, Szeremi Gizella, Gál, Balassa, Hunyadiné, Varsányi Irén, s a kisebb szereplők is mind jól megállították helyüket.

A Magyar Színházban szeptember 11-ikén kevésbé zajos volt egy eredeti színmű bemutatója. Ifj. Bokor Józsefnek jól megérdemelt színműírói nevéhez a „Harc a millióért” című regényes színműve nem igen esotolt új sikert. Egy kicsit ódi a regényesség és a szomorú történetbe oltott látványos bohózat sem tudott hatni.

Csupa quodlibet a darab. Van benne gyilkosság, a hőse is egy gazember; előfordul Ós-Budavára; szerepel tör és pisztoly, tánc és nóta, s bemutatnak egy színházi előadást, meg kiválgított szókókat. A darab hőse a gonosz Rab Andor, egy bankigazgató, ki milliókat akar szerezni. Ezért leszúrja a bank pénztárnokát, kirabolja, aztán a meggyilkolt ember leányát akarja feleségül venni, mert a leányra millió örökség vár. A gyilkosságot főleg a leány vőlegényére. A leány milliója körül szíveskedő buzgalommal csoportosít a szerző drasztikus és tarka dolgokat. Hancm biz azok laposak maradnak. A zenét szintén Bokor írta s ezt jól fogadta a közönség. Az előadásnak is voltak fogyatkozásai, noha a látványokat a színház gondlál állította ki. Vidor Dezso a főszerepnek ígerezett drámaírtalmat adni, Szilágyi egy elzúzott ügyvédet jól színezve ábrázolt. Ledovszky Gizella, Aranyossy Janka, Ráthonyi, Fűredi, Kardos játszottak még a főbb szerepek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-társaság szeptember 9-én tartotta első felolvasó ülését a nyári szünet alatt, Bartók Lajos elnöklésével.

Szana Tamás az olasz festőművészet egyik újkori kitűnőségéről, a nemrég elhalt Favretto Giacomo-

ról olvasott föl, kinek egy szép, vidám életképét a Nemzeti Múzeum is megszerelte. Jellemzte a velenzei élet e jeles festőjét, ki a színeket is ragyogón alkalmazta. A tetszéssel fogadott felolvasás után Makai Emil adta elő Koroda Pálnak „Barátságból” című költeményét. Bartók Lajos pedig Kéry Gyulának Petőfi-re vonatkozó följegyzéseiből mutatott be részleteket. Kéry fölkereste azokat a helyeket, a hol Petőfi megfordult, kutatva a nagy költőre vonatkozó nyomokat. Élő tanukat is talált s ezek közt a Revesz-család női tagját, Revesz Zsófit, ki Budapestén él s Kias Ferencz jómódi vendéglős felesége. A Revesz-családnál laktak Pesten Petőfi szülői, s náluk halt meg 1849-ben Petőfi édes anyja, épen akkor, mikor a honvédség Budavárat ostromolta. Revesz Zsófi, ki Petőfinek Budára megvitte édes anyja halála híret, a Gellérthegy alatt a honvédtisztek közt találta Petőfit. Megrendülve fogadta a szomorú hírt és erőt vett rajta a zokogás. A halott láttára újra erőt vett rajta a gyermeki fájdalom. Anyja hajából egy fűrtöt és halottas ruhájából egy darabkát emlékül tett el.

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület szeptember 8-án tartotta Kolozsvárt tizenhatodik közgyűlését a városházán. A gyűlésnek a Mátyas-szobor leleplezési ünnepélyével együtt kellett volna vége menni, de az ünnepély elhalasztatván, így a közgyűlés külső fénye is elmaradt.

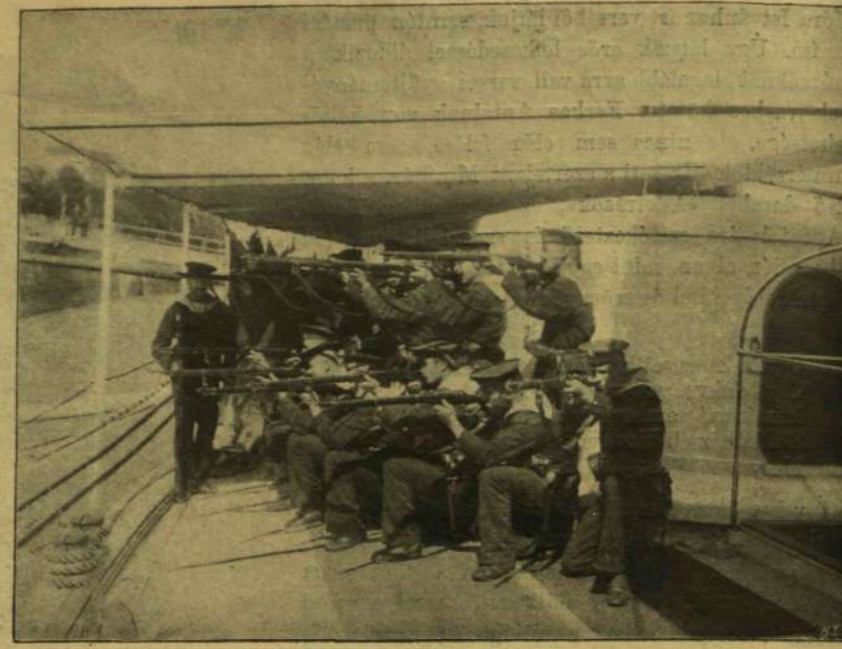
Sokan érkeztek a gyűlésre. Ott voltak: dr. Bartók György református, Ferencz József unitárius püspök, gróf Bethlen Pál Beszterce-Naszod megye, gróf Beldi Ákos Kolozs megye főispánja, báró Feilitsch Artur, Török Bertalan és Sándor József képviselők, Szvacsina Géza Kolozsvár, Novák Ferencz Gynlafahérvár polgármestere stb. Gróf Beldi Ákos főispán elnököl, ki beszédében nagy érdeklődés közt szót az egyesület lefolyt évi működéséről. Sándor József alelnök-főtítká az érkezett üdvözléseket olvasta föl, ezek közt gróf Apponyi Albertét, ki ezúttal is 200 koronával járult az egyesület czéljaira. Az egyesület vagyoni állapotáról szóló jelentéseket — melyeket a múltkor közöltünk — a gyűlés felolvasottan tekintette, s rátrát a megüresedett helyek betöltésére. Megválasztották jegyzőnek Nagy Károlyt theol. tanárt; választmányi tagoknak: Hollaky Arthurt, Udvarhely megye főispánját, Deák Lajost, Maros-Torda vármegye kir. tanfelügyelőjét és dr. Varró Lászlót, Nagy-Enyed város polgármesterét. Gróf Apponyi Albertet pedig örökös dísztagul választották. A közgyűlésre választmányi ílés következett, melyből több iskola és művelődési segélyre szavaztak meg különböző ösztöndíjakat. Elhatározták, hogy a közközlési kormányt fölkerik egy Abrudbányán állítandó alginázium létesítésére.

MI UJSÁG?

A királyné utolsó képmása. Erzsébet királyné utolsó éveiből nem maradtak róla arcképek. Különbben is festők számára csak keveset állt. A fényképfelvételek leginkább az 1867 körüli időkől valók a koronázásról s a rákövetkező időkől, mikor a felséges asszony sokat tartózkodott Budapesten és Gödöllőn. Most, a mikor Erzsébet királyné készült szobraihoz a művészek hiteles arcképeit keresik, emlegetés tárgya lett, hogy a királynének a legutolsó időkől hiteles képmása van a királyi

A «KÖRÖS» MONITOR PARANCSNOKI SZOBÁJA.

Komak József fővitélei.

GYAKORLAT A MONITORON.

családnál, még pedig halotti képmása. E viaszból készült képmásról, melynek rajzát a «Vasárnapi Ujság» f. évi 24-ik számában bemutattuk, most a vetkezőket írják:

Nostig német szobrász 1898 nyarán Genfben üdült s gyakran látta Erzsébet királynét s tanulmányozta érdekes vonásait. A szobrász emlékezet után, viaszból megmintázta a királyné fejét s mintáján mindig javított, valahányszor látta a felséges asszonyt. Művét azonban nem tudta befejezni. Genfből elutazásakor elvitte magával. Mikor a genfi tragédia híre hallotta, becsomagolta a mintát és sietett Genfbe. Először halotti maszkot akart venni a királyné arczáról, de ezt nem engedték meg. A szobrász akkor a hotel elfogadó termébe ment s mintáján megtette a szükséges javításokat. Egy év múlva kiszivárgott a dolog híre, megtudta Mária Terézia főhercegnő is, a ki megbizta a szobrászt, hogy a viaszvázlatot fejze be és küldje Bécsbe. A szobrász ekkor Mégerand dr. genfi orvost is segítségül hívta, a ki a királyné holttestét annak idején bealmozta. Közösen fejezték be a mintát, a melyet elküldtek Mária Terézia főhercegnőnek, a ki táviratban tudatta velük, hogy a halotti képmást hínek találja.

József főherceg állapota. Az Alsuthról érkező hírek nagy megnyugvással értesül az aggódközönség, hogy a József főherceget ért baleset következményei napról-napra enyhülnek. O Fensége lábtorése már annyira enyhült, hogy néhány nap múlva a kötések is eltávolíthatják.

Hegedüs miniszter Párisban. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter e hó 8-ika óta Párisban időzik s a kiállítás tanulmányozza. Megérkezésekor a pályaudvaron Lukács Béla kormánybiztos fogadta. A délelőtti folyamán a miniszter több pavillont tekintett meg.

A minisztert délben a magyar pavillon huszártérben a kormánybiztos, a párisi helyi bizottság és a felügyeleti tisztviselői kar fogadván, Lukács Béla üdvözlő beszédére adott válaszában azt hangoztatta, hogy kezdet óta a szempont vezérelte Magyarországnak a kiállításon való részvétele körül, hogy az ország állami és gazdasági önállóságát a világ előtt kidomborítsa és hogy a nagy francia nemzet szívében, Párisban biztosítsa magának az idegen nemzetek rokonszenvét, szerezzen megbecsülést. Örül, hogy ezt a célt elértük s ezért köszönetet mond a kormánybiztos tisztviselői karának és a közreműködő hazafiaknak. Ezután a kormánybiztos az összes jelenvölteknek bemutatta a miniszternek, a ki mindenkiel kezét fogva, elismerő szavakkal fejezte ki megelégedését a fényes siker felett. Másnap a miniszter Vincennesben a lókiállítást nézte meg. A rendező-bizottság ünnepesen fogadta és a kiváló vendégek számára főntartott díszpályába kísérte. Dupuy földművelésügyi miniszter nemcsak a magyar lovakat, hanem az összes francia, német, orosz és angol lovakat is elővezettette és megmutattatta. Majd Picard francia főkörménybiztos értesítvén Hegedüs ötlétéről, fölkereste a magyar kiállítás elnökét s megköszönte a támogatást, a melyben a kormánybiztos részvételte. Hegedüs miniszter e hó 9-ikén a francia miniszterekkel tett látogatást. A miniszter különben kora reggeltől egész estig szemléli a kiállítás egyes osztaályait. A francia kormány tagjai a legelőzékenyebben fogadják. Millerand kereskedelmi miniszter megérkezése napján ebédre hívta meg

magyar kollégáját. Loubet, a köztársaság elnöke felajánlotta Hegedüsnek három estére a saját elnöki páholyát az Operában, az Opera Comiqueban és a Théâtre Françaisban, Leygue, a közoktatásügyi miniszter hivatalosan bemutatta a híres sévresi porcellángyárat.

Házasság. Fényes esküvő folyt le szeptember 11-én a szatmárnémeti Nagy-Dobozon: dr. Lukács György, Békésmegye fiatal főispánja kötött házasságot Perényi Madoly bárónéval, néhai báró Perényi Péter országgyűlési képviselő leányával. Az esküvőn jelen volt Lukács László pénzügyminiszter és Scilágyi Dezső, a völgény nagybátyjai, kiket a mátszalkai pályaudvaron ünnepélyesen fogadtak. — Pápán e hó 8-án Galamb József ügyvédnek, az Esterházy-uraladalom ügyészének Rózsa leányát vezette oltárhoz Erdélyi Zoltán, az ismert költő. Az esküvőn a völgény tanu dr. Óváry Ferencz orsz. képviselő, a menyasszony dr. Hegedüs Loránd orsz. képviselő volt.

Az abruzzói herceg utazása. Az éjszakai sarki útból visszaérkezett Lajos abruzzói herceget a norvég partokon mindenütt szíves tüntetésekkel fogadták. Szeptember 11-ikén érkezett Krisztianába vasuton, s ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Reusch, a földrajzi társaság elnöke az üdvözlő beszédében kiemelte, hogy a herceg utazása a tudományok jelentékeny hasznát szerezte. Nansen, a híres utazó is nagy dícsérettel szól a fiatal herceg utjának eredményéről, s azt mondja, hogy a herceg a világ és az emberiség ifjúságának arra is példát mutatott, hogy babért szerezni nemcsak véres háborúkban és nemzetek elnyomásával lehet. Olaszországban az ünnepélyes fogadás Nápolyban lesz.

Viktor Emánuel király nagyon megörült unokaöccse szerencsés visszatérésének. A király maga beszélt el, hogy a herceg milyen kora óta volt, a mikor egy szánkírándulás közben néhány percze lehúzta egyik kezéről a kezttyűt, mert akkor fagyott le a két ujjja. Az expedíció orvosa amputálta a lefagyott két ujját, de a herceg állapota olyan súlyos volt, hogy már-már az egész balkezét amputálni akarta az orvos. Szerencsére, erre nem volt szükség. Egy párisi lap azt jelenti, hogy az abruzzói herceg újra vissza akar térni az éjszakai sarkra, hogy az áltant Querini hadnagyot és társait fölkeresse. A herceg kijelentette, hogy ha a «Stella Polare» hajó nem sérült volna meg, akkor nem tért volna vissza az eltűnt bajtársak nélkül, a kik részére különben két évre való élelmi szert hagyott hátra több ponton. Querini hadnagy Olaszország legelőkelőbb családjának ivadéka. Ősei közt két velencei doge is volt.

Magyar orvosok és a pestis Angliában. Anglia egyik nagy kikötővárosában, Glasgow-ban naponként újabb és újabb pestis-betegedések fordulnak elő. A magyar országos egészségügyi tanács legutóbbi ülése az elnök dr. Müller Kálmán indítványára előterjesztést tett Széll Kálmánnak, mint a belügyminiszterium vezetőjének, hogy szakembereket küldjön ki Glasgowba a pestisnek és azoknak az intézkedéseknek tanulmányozására, melyeket Angliában és más államokban, nevezetesen a német kikötővárosokban a járvány behurcolása ellen alkalmaztak. A miniszterelnök az előterjesztés értelmében intézkedett és az egészségügyi tanács által ajánlott következő szakutódokat küldte ki Glasgowba: dr. Pertik budapesti egyetemi tanárt és dr. Frank Ödön egészségügyi felügyelőt. Dr. Pertik

út közben Párisban pestis-szérummal beoltatta magát.

* A világ legdrágább lova. Anglia leggazdagabb embere a Westminsteri herceg végrendeletében meghagyta, hogy versenystállóját nyilvános árverésen adják el. Az árverésen a herceg «Flying fox», (futó róka) nevű híres versenylóvat Blanc Ödön, a montecarlói játékbank volt bérleje 37,500 guineán vagyis 450 ezer forintot vette meg. Ennél nagyobb árt loért sem Angliában, sem másutt a világon eddig még nem fizettek. Amde a most négy éves ló új tulajdonosának három futamban 30 ezer font sterlinget vagyis 360 ezer forint nyereséget szerzett, s így hihető, hogy a vételárnál még sokkal többet fog behozni. Ez állatról szakértők azt állítják, hogy hozzá fogható telivér versenylóval eddig még sehol sem neveltek. Habár mindig első osztályú lovakkal indul versenyre, ellenfeleit már az elindulásnál úgy elhagyja, hogy többé nyomába sem juthatnak.

* Egy japáni könyvtár. Az európai módra berendezett tokiói egyetemi könyvtárban máris 180 ezer könyv és kézirat van és a japáni kormány évenként 80—100 ezer forintot vásárol könyveket, hogy a könyvtár gyarapodjék.

* Németország a tüdővész ellen. Németországban ez év elején mell- és tüdő-betegség számára 49 gyógyintézet — 4000 ágygal — állott fenn. Ezen intézetek fölszerelése 25 millió koronába került és három vagy négynek kivételével csupa szegény sorsu betegek használták. Ezenkívül 1901 végével még 39 újabb ilyenmódú gyógyintézet nyílik meg.

* Amerika újonnan fölfedezett aranybányájában, Alaskában az aranykeresők himlőben és hagymában százával pusztultak el, de azért a bevándorlók száma folyton növekedik. Nomesában, az aranyterület most épülő fővárosában, egy közep-nagyságú kenyér ára másfél korona, kávé, vaj és egy darab sült húsból álló reggeliért 12 koronát kérnek. Éjjeli szállásért a bányászok sátrában 16 koronát kell fizetni. Legdrágább azonban az ivó víz, melyből négy liter másfél koronán alól alig lehet kapni. Egy nyolcz méter hosszú és 30 méter széles területért 125,00 frankot fizettek még pedig nem a város közepén. Megjegyzendő, hogy az alaskai aranybányák termelése koránsem felel meg a várakozásnak, sőt sokan azt hiszik, hogy Alaskát amerikai és francia szállító czégek csak a könnyen hívó emberek kizsákmányolására fedezték fel. Ezen föltéves helyes voltát a föld árának rohamos alábbszállása igazolja.

* Legnagyobb madárgyűjtemény jelenleg a portugál király. Állítólag nincs olyan madárfaj, mely élő vagy kitömött példányban látható nem volna e gyűjteményben.

Női festőiskola. Karlovsky Bertalan és Tolnay Ákos festőművészek a múlt évben női festészeti iskolát nyitottak, melyben a műkedvelők, valamint azok is, a kik a festészetet élethivatásul tűzték ki, teljesen modern irányú oktatást nyernek. A mostani tanévre a Városligeti fasor 22. sz. a, egy szép festészeti műtermet rendeztek be tanítványaik részére, a hol ezek természet — modell — után nyernek oktatást. A női festőiskola tanfolyama 1900. évi október hó 1-én kezdődik és 1901. évi július hó végéig tart. Beiratkozásokat Karlovsky Bertalan festőművész fogad el: VII. Damjanich-utca 32. sz. alatti műtermében, d. u. 3—5 óra között.

* Magyar ékszer a párisi kiállításon. Egyik legérdekesebb csoportja a párisi világkiállítás magyar osztályának Krieger D. arany- és ezüst

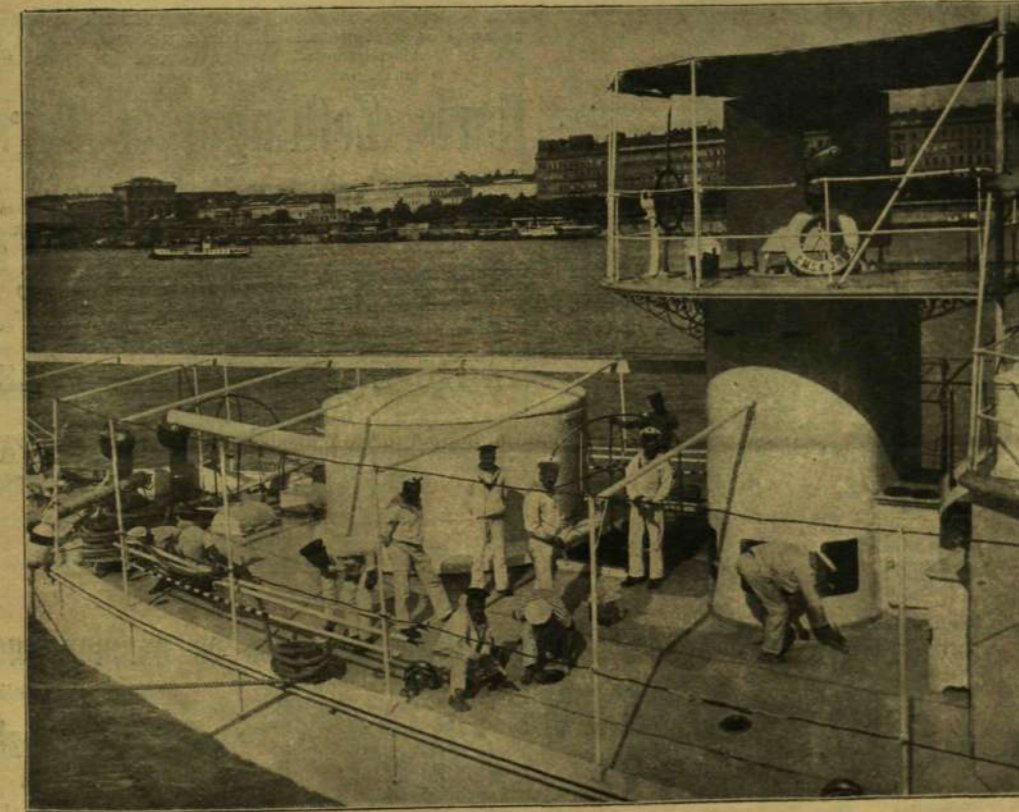
ékszerárú gyáros kiállítására. Ez a hírneves czég már 1872 óta áll fenn s Károly-körút 24. szám alatti gyárából a legművészebb kivitelű arany- és ezüst ékszerárú kerülnek ki, úgyannyira, hogy már 1885-ben a bijouterie iparnak hazánkban való meghonosításáért O Felsége a koronás érdemkeresztel tüntette ki. Ez is tanúskodik arról, hogy a czég kiállított tárgyai nagy műértékkel bírnak. A Párisban kiállított tárgyakat a finom műizlés és harmonikus összeállítás jellemzi. Krieger az egyedi gyáros, a ki aranyba és ezüstbe foglalt drágakő ékszereket állítottak ki, s felette hízelgő a hazai iparra, hogy az elsőrendű francia czégek is legnagyobb elismerésüket fejezik ki. A «Figaro» s többi előkelő francia lapok egyetértően a legnagyobb dícsérettel emlékeznek meg a czég remek kiállításáról, melyet érdemesnek tartottunk a magyar olvasóközönségnek itt bemutatni.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napokban: Semsei SEMSEY TAMÁS, negyvennyolczas honvéd tüzérszázados, a régi honvédek Nesztora, százhet éves korában Szabadkán. Előkelő sárosmegyei családból származott, és Sárospatakon iskolatársa volt Kossuth Lajosnak. Később Erdélybe került, hol birtokot vásárolt; itt sietett azután a szabadságharc zászlaja alá, ötven esztendőskorában. Együtt küzdött Gábor Aronnal a vitézségi érmet is kapott. Szabadka város, a hol meghalt, díszszel temette el az agg bajnokot. — SZABÓ ENDRÉ, dr., az 1848—49-diki

A «KÖRÖS» MONITOR ÉS EGY CZIRKÁLÓ HAJÓ A BUDAI PART MELLETT.

A «KÖRÖS» MONITOR FÖDÉLZETÉNEK ELŐRÉSZE.

első honvédszászlóalj főorvos-kapitánya. Esterházy herceg nyugalmazott uradalmi orvosa, 87 éves korában, Eszterházaán. — CSUPOR GYULA, 48-as honvédszászados, volt német-palánkai főszolgabíró, az ó-becsei Nemzeti Szövetség igazgatója, kitől több költemény is jelent meg, O-Becsen. — VITNYÉDY JÓZSEF, nyugalmazott törvényszéki bíró, régi honvéd, Sopronban, 77 éves korában. — MÍSZÁROS PÉTER, régi honvédhadnagy, nyugalmazott aljárásbíró, 78 éves korában, Ersekújváron. — DR. ORBAY ANTAL, Jász-Nagy-Kun és Szolnokmegye nyug. főorvosa, dr. Kóvér Kálmán fővárosi orvos apósa, 72 éves korában, Budapesten. — BLEYACHI BOLBERTZ LAJOS, lovag, nyug. cs. és kir. altábornagy, Budapesten. Nagy része volt az 1863-ban alapított budapesti tisztáskaszinó fejlődésében; ő volt az első igazgatója. — GRÓF STARHEMBERG ISTVÁN, szolgálaton kívüli főhadnagy, a Starhemberg grófi család feje, a nyitrai megyei Kópósdón, 84 éves korában. — KISS ANTAL, nyug. adótárnok, 68 éves korában, Tokajban. — ULLMANN M. KÁROLY, kir. tanácsos s a pécsi keresk- és iparkamara alelnöke, 49 éves korában, Pécsen. — SERÉNYI JENŐ KÁLMÁN, gépészmérnök, 34 éves korában, Budapesten. — DR. WEISZMAYER ÖDÖN, fővárosi ügyvéd, 27 éves korában. — ZOVÁNYI (Jánoska) MIHÁLY nyug. imélyi plebános, ki káplán éveiben kilépett az egyházi rendből, megnősült, lapszerkesztő lett Budapesten, majd ismét visszalépett az egyházi rendbe, plebános lett Imélyen, de ismét Budapestre jött, itt katolikus irányú helyzetet szerkesztett, s az egyházipolitikai vitákban is szerepelt, mialatt elvonta magát plebániájától, nyugdíjazták s Budapesten

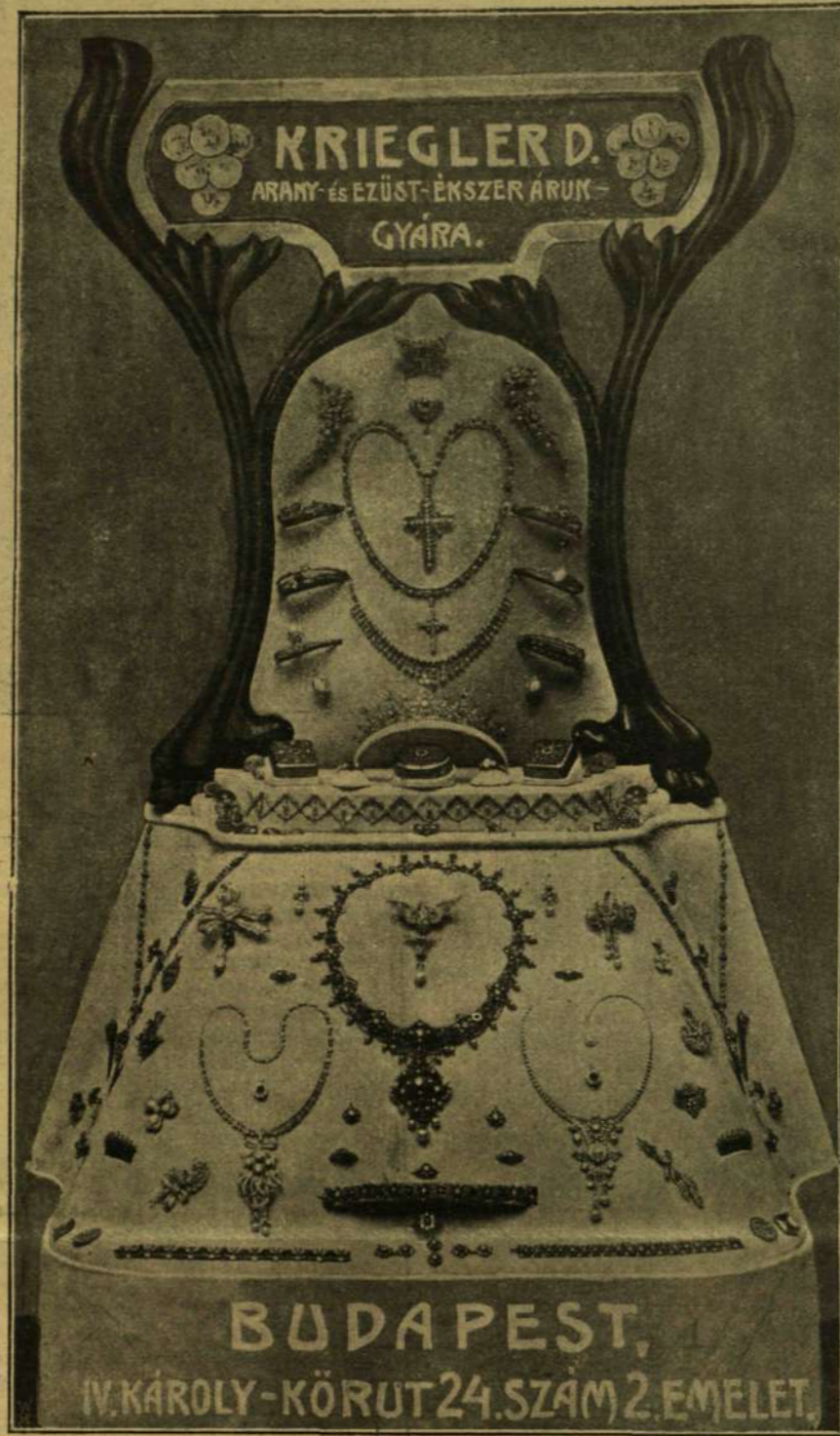

A «KÖRÖS» MONITOR FEDÉLZETÉNEK HÁTSÓ RÉSE. — Komak József fővitélei.

hunyt el. — ZBORAY ANTAL, magyar kir. adóhivatali ellenőr dr. Zboray Miklós fővárosi ügyvéd atyja, 64 éves korában, Budapesten. — GUNKA JÁNOS, nyugalmazott postafőnök, 73 esztendőskorában, Lőcsén. — KAPISZTÓRY FERENCZ, Ersekújvár volt polgármestere, több ízben országgyűlési képviselője, 82 éves korában, Ersekújváron. — JÁCSIS IVÁN, plebános, országgyűlési és tartománygyűlési képviselő, Zágrábban. Öszinte híve volt a nemzeti pártnak s különösen közgazdasági ismeretei által tűnt ki. — Cseleji és nagybesenyői FERENTZ EMIL, Szabolcsmegyei tiszteletbeli főügyésze és volt honvédhuszár főhadnagy, Dóghén.

Alsószatnai PETHEŐ JÁNOSKÉ, szül. Szulyovszky Izabella, a posta- és táviróhivatali igazgató neje, Temesvároztól postafőnök, 73 esztendőskorában, Lőcsén. — KAPISZTÓRY FERENCZ, Ersekújvár volt polgármestere, több ízben országgyűlési képviselője, 82 éves korában, Ersekújváron. — JÁCSIS IVÁN, plebános, országgyűlési és tartománygyűlési képviselő, Zágrábban. Öszinte híve volt a nemzeti pártnak s különösen közgazdasági ismeretei által tűnt ki. — Cseleji és nagybesenyői FERENTZ EMIL, Szabolcsmegyei tiszteletbeli főügyésze és volt honvédhuszár főhadnagy, Dóghén.

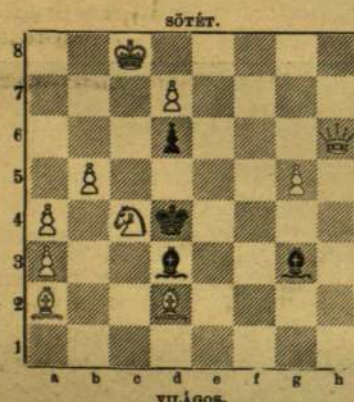
Alsószatnai PETHEŐ JÁNOSKÉ, szül. Szulyovszky Izabella, a posta- és táviróhivatali igazgató neje, Temesvároztól postafőnök, 73 esztendőskorában, Lőcsén. — KAPISZTÓRY FERENCZ, Ersekújvár volt polgármestere, több ízben országgyűlési képviselője, 82 éves korában, Ersekújváron. — JÁCSIS IVÁN, plebános, országgyűlési és tartománygyűlési képviselő, Zágrábban. Öszinte híve volt a nemzeti pártnak s különösen közgazdasági ismeretei által tűnt ki. — Cseleji és nagybesenyői FERENTZ EMIL, Szabolcsmegyei tiszteletbeli főügyésze és volt honvédhuszár főhadnagy, Dóghén.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS RÓL. — Krieglér arany- és ezüst-ékszer-árk gyárának kiállítása

SAKKJÁTÉK.

2185. számú feladvány. Gehlert A.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2170. sz. feladvány megfejtése Petov J. R.-tól.

(95-ön világos gyalog áll.)

Table with columns: Világos, Sötét, Világos, a., Sötét. It lists chess moves for both sides, such as '1. Fb8-e7', '2. Bb8-c8', etc.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomogán: Németh Péter. — Lápótváros: Hoffbauer A. — Demeter J. — Kecskemén: Balogh Dénes. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' folyó évi 35-ik számában közölt képtalány megfejtése: Elveszni csak annak lehet, a ki valakie.

Szerkesztői üzenetek.

Eresz alól. Rhythmustalan, döcögős s tele magyartalansággal. Tartalma sem elégíti ki bennünket; úgy látszik, allegória akar lenni, de annyira burkolt, homályos, hogy sejtetni is alig lehet, hogy a szerző mit akart vele kifejezni. Biztató. Üzenet. Mi is azt hisszük, hogy mint dalszövegek megfelelnek; önálló költői becses, azonban nem igen bírnak, legfőképpen a 'Biztató' szép befejezését díszíthetjük. Egy pohár orangeadera. Elbeszélés. A kis történet élénken van megírva s itt-ott csinos, sikerült részletek is vannak benne; a kerékledés azonban hiányzik s az egészen nagyon is kimeríti a kezdő munkája. A meglehetősen sűrűn használt idegen szók és magyartalan, — habár sajnós, mostanában szótőre felkapott — kifejezések is sokat rontanak a különben tehetségére valló dolgozaton. Olvasó-kör. A honfoglaló magyarok nem ismerték

a sarkantyút, melynek hűségét csak később tanulták el a nyugati népektől. Biztosan mondhatjuk ezt, mert sem a hazai pogánykori sírokban, sem a dél-Oroszországban felásított számos ősmagyar sírban sem találtak sarkantyút, holott a vilákeztet ruhától és teljes felszerelését szokták volt eltemetni úgy, hogy még a csuháló acélt és kovács is mindig melléjük tették. A sarkantyút őseinknél valószínűleg a kaneska pótolta, mint ezt a közép-ázsiai törzsek, cserkeszeknél és részben kozákoknál most is tapasztalhatni.

Fellegyházi. A kérdézettszakkönyvet bármely könyvkereskedés útján meg lehet szerezni, műszer pedig Calderoni és társánál kapható, Budapest, Váci-út.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Gummiárk, betegpótlási eszközök (ővszerek F. Bergerand párisi gyárától) legelőnyösebben beszerzhetők Fogár Sándor egyetemi kőszerszernél, Bpest, Erzsébet-körút 50. 8222

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

páriai és ijoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. Raktárunk található a legjobb és legnagyobb választék dívatos selyemkalmék, csipkék és szalagok, valamint gyöngy-tüldiszek, point lace-ruhák és point lace-kelmék. Fekete, fehér és színes selyemkalmék 83 król 14 frig. Foulard-, Pongis- és Saint Liberty-selymek 65 król kezdve. Angol mosóhelyen 80 cm. szélességben 1.25 król kezdve. Mintákkal kívántra készíttünk szolgálnak. 8626

Értesítés.

Azon fölmerült hírek ellenében, melyek szerint 1826. év óta fennálló vízszint- és főmérőmű-üzletünk más czég birtokába ment volna át, közértesítésre hozzuk, hogy ezen híresztelések teljesen alaptalanok, mivel üzletünk változatlanul, vagyis:

Haris, Zeillinger és Társa a kék csillaghoz Budapest, IV., Váci-utca 16. sz.

czég alatt tovább is megmarad. Ép oly változatlanul maradnak üzleti elveink, melyek szerint mindig azon vagyunk, hogy nagybecsű vevőinket a legjobb minőségű áruval, szolidan és olcsón kiszolgáljuk. Terveink elkerülése végett hangsúlyozzuk, hogy üzletünk csakis Váci-utca 16. szám alatt létezik.

HARIS, ZEILLINGER és TÁRSA a kék csillaghoz, cégtulajdonos: FABINYI GÉZA csász. és kir. udvari szállítók.

Alapítottatott 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianók és harmonikumok legelőnyösebben kaphatók

Advertisement for Heckenast Gusztáv zongorateremben. Includes an illustration of a woman playing a piano. Text: 'Heckenast Gusztáv zongorateremben Budapest, IV. Gizella-lér 2. (Váci-ú cza sarkán). Ehrbar udvari zongoragyár Schiedmayer és Hal stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmonikumok. 8466 Nagy köszönet-intézet. Arjegyék ingyen.'

Mariska-crème

a női szépség emelésére és fentartására teljesen ártalmatlan készítmény. Szepöl, májfolék, hüllőhely, pörse-nés, pattanás, sárga arcorszin, arcrovörösség bámulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. Kisimítja a ráncokat és hím-lőhelyeket, még korosabb egyéneknek is úde, bájos arc-színét kölcsönöz.

Egy tégely ára 1 korona 50 fillér.

Capczin-kenőcs

rheuma, kösvény, ideges főfájás, ellen kífűs, ideg-bajok és mindennemű csontbántalmak ellen kitűnő hatá-sának bizonyult szer. Számos elismerő és bálaírat közli: A 'Capczin-kenőcs' egy a helyen, mint az idült, valamint az izomcsukok különféle alakjainál orvosi gyakorlatomban sikerrel alkalmaztam. Sárospatak, 1896. nov. 6.

Próbátégely 1 kor., egy nagy tégely 2 kor. Kapható a készítőnél SZABADY JÁNOS gyógyszerésznél VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

55908/1900 V-1. számhoz.

Versenyárgyalási hirdetés.

Budapest a Duna balpartján a Dráva-utca és a Margit-híd között 1534 méter hosszban létesítendő rakpart építésének vállalati uton való biztosítása céljából a rakpart építési- és felügyelőségével megbízott vegyes bizottság folyó évi szeptember hó 26-ik napján déli 12 órakor a rakpartépítési irodában (V. ker., Lipót-körút 2, I. em.) nyilvános zárt ajánlati versenyárgyalást tart.

A vállalatot szabályozó szerződés mintá, az általános és részletes föltételek, a tervek és egyéb tájékoztató adatok, a fönt nevezett irodában a hivatalos órák alatt (d. e. 9-12 ig) megtekinthetők. 8827

Budapest, 1900 szeptember hó

A rakpart építési bizottság.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetés.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1901. évben szükséges 20,000 q kőolaj szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenként egy koronás okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1900. évi október hó 6-ának déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és raktárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók, vagy postán oda küldendők. Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is. Bónatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5% legkésőbb 1900. évi október hó 5-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál letendő. Szállításra nézve mérvadó és kötelezők a 122291/96.sz. általános szállítási kőolajra vonatkozó 39986/92. sz. különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módzatok az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályában, valamint az üzletvezetőségknél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők.

Ezen részletes módzatok leírása az ajánlatot tenni szándékozóknak a fentnevezett anyag és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánságra postán megküldetik.

Budapest, 1900 augusztus hó 30-án.

Az igazgatóság.

Mérsékelt áru menettértjegyek életbeléptetése Acsa és Székesfehérvár között.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint f. é. szeptember hó 1-ével Acsa és Székesfehérvár állomások között 48 óráig érvényes III. osztályú menettértjegyek fognak kiadni 1 korona 50 fillér mérsékelt ár mellett.

Budapest, 1900 augusztus 3-án.

Az igazgatóság.

Lóárverés!

Folyó év október hó 2., 3. és 4-én alórlt katonai hatóság által Budapest a vonatlaktanya nagyudvarában, VI., Angyalföld, Aréna és Lehel-utca sarkán körülbelül 300 darab ló fog azonnal készpénzfizetés mellett árverés útján eladatni.

Az árverés mindenkor reggel 1/9 órakor veendi kezdetét.

A III. fokozat és a vételár magassága után lerovandó bélyegilletéket a vásárló tartozik a vásárlási összeg lefizetése mellett fedezni.

A cs. és kir. 4. számú vonatosztály parancsnoksága.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Advertisement for 'Csak urak' (Only gentlemen). Includes an illustration of a woman's face and text: 'Csak urak képmak: 2 gyűjtemény (120 db) rendkívül érdekes pillanatképeket és egy szenzációs újmódi gyűjtemény, mely tartalmaz 16 színes képet, természetli felvételeket kabintformában. Ez a 3 gyűjtemény előre fizetve csak 2 korona (levélgyűjteményben is). Utánva 60 fillérrel több. Székellő bármennyű és díszítő mellett Kann Ignác Bécs, II. Obere Donaustrasse 7.'

Advertisement for 'IDEAL-HAJFESTŐ' (Ideal Hair Dye). Includes an illustration of a woman's face and text: '1 ÜVEG 2 KOR. 40 FILL. RUZSITS ISTVÁN GYÓGYSZERÉSZ ARAD. Teljesen ártalmatlan a haj legszebb fekete színt nyer egyszeri használat után, mely három hónapig tart, le nem mosható s nem piszkál.'

Advertisement for 'CLICHEKET WOTTITZ MANFRED' (Clichés). Includes text: 'Készít a legfinomabb kivitelben 8684 Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.'

Advertisement for 'Szépség és egészség' (Beauty and health). Includes text: 'Eltvágtalanság és Gyomorgyengeség Váltóház és hideglelés ellen legbiztosabb és legalkalmasabb szer, különösen gyermekeknek, kit a leserű chitinnel másképp bevenni nem tudják a Rozsnyai M.-féle Chininezkorka és Chininesokoládé melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyűlés 1900-ban Fiumében pálya díjjal kiiszerelték. Értékelték, keményítővel és cukorral. Mindenkinek csak a Rozsnyai M.-féle pályakészítményt készítményt kérje és fogadjja el, melynek minden egyes csomagoló papírján Rozsnyai Mátyás névvel és aláírásával van ellátva. 8400 A t. cz. község szíves figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményünk törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot ábrázolja. Kapható: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér. Budapest: Török József és dr. Egger Leo Nádor: gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.'

Advertisement for 'CRÈME DE FANCHON' (Fanchon Cream). Includes text: 'Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan! Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Főraktár: 'URSITS' gyógyszerár. Budapest, Rákóczi-tér 11. Utánva 20 fillér többlet nélkül déze usz-frankó. 8656

Advertisement for 'Soványosság' (Emaciation). Includes text: 'Sárg, felt testlédomborítás a mi kedvű arizonkától. 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesskedve. Orvosi rendszert. Sajgató becsülése. Nem szédülés. Számos köszönetlevél. Ára kariztonként 100. 2. Postai utalvány vagy átutalással. Használati utasítás. Hygien. Institut Dr. Franz Steiner & Co. Wien, 18. Praterstr. 28.'

Advertisement for 'KÜHNE E.' (Kühne E.). Includes text: 'Alakult 1856. KÜHNE E. Alakult 1856. gazdasági gépgyára MOSONBAN. Ajánlja a jelenlegi idényre: Rostáit, magtárszelelőit és konkolyválasztókat. — Uj! 'Diald-rosa és Kayser-féle centrifugális gabonaosztályozó. 8790 Hirneves 'HUNGÁRIA DRILL' merítő rendszer, 'MOSONI DRILL' tolvó-vető rendszer, sorvetőit: 'JUBILEUM DRILL' kis gazdának. Legjobb Sack-rendszerű ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a hires és rendkívül kedvelt Laacke-féle boronáit, rétre és szántóföldre és hengereit. Szűretti idényre: borsajtót különböző nagyságban és szőlőszűzőit legjobb minőségben. Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a.'

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Advertisement for 'Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.' (Budapesti Savings Bank and National Pawnshop Shareholders' Association). Includes text: 'Befizetett részvénylőke: 10.000.000 korona. 8544 Közponi irodája és váltóháza: Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 5. Fiók: IV., Koronaherceg-utca 11. szám. Zalogház fiók: IV., Károly-körút 18., VII., Király-utca 37., VIII., József-körút 2., IV., Szilvárs-utca, a főpostai szobában, Bifogad betétek (származott) könyvvezeték és pénztárgyak ellenében 4%-os kamattal, valamint kölcsönök (cheques) — (A 10%-os betétamatatát az intért illeti). Megbízatból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett.'

Advertisement for 'Wagner-féle szab. gyorsan száradó festék' (Wagner's fast-drying paint). Includes text: '10 percen belül szárad és esontkeményyő válik, minden tárgy befófestésre alkalmas. — Egyedüli gyáros: Strobenz Károly VI., Szabolcs-utca 4. — Telefon 21. 8445

Advertisement for 'KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.' (Knuth Károly, Engineer and Manufacturer). Includes text: 'Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10. Közponi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezeték, oatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előírványok gyorsan készíttetnek. 8346

Advertisement for 'WOTTITZ MANFRED' (Wottitz Manfred). Includes text: 'Készít a legfinomabb kivitelben 8684 Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.'

Advertisement for 'HOHENBERG FERENCZ VI., Nagymező-utca 46.' (Hohenberg Ferencz, VI., Nagymező-utca 46.). Includes text: 'Egyenruházati cikkek és felszerelések, mindennemű arany- és ezüst-zsinor, paszomány, butorpaszomány és kézimunka hímzésekhez rojt, bojt, zsinor stb. gyára. Temetkezési intézetek teljes berendezése. 8684

Advertisement for 'Szépség és egészség' (Beauty and health). Includes text: 'Eltvágtalanság és Gyomorgyengeség Váltóház és hideglelés ellen legbiztosabb és legalkalmasabb szer, különösen gyermekeknek, kit a leserű chitinnel másképp bevenni nem tudják a Rozsnyai M.-féle Chininezkorka és Chininesokoládé melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyűlés 1900-ban Fiumében pálya díjjal kiiszerelték. Értékelték, keményítővel és cukorral. Mindenkinek csak a Rozsnyai M.-féle pályakészítményt készítményt kérje és fogadjja el, melynek minden egyes csomagoló papírján Rozsnyai Mátyás névvel és aláírásával van ellátva. 8400 A t. cz. község szíves figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményünk törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot ábrázolja. Kapható: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér. Budapest: Török József és dr. Egger Leo Nádor: gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.'

Advertisement for 'KÜHNE E.' (Kühne E.). Includes text: 'Alakult 1856. KÜHNE E. Alakult 1856. gazdasági gépgyára MOSONBAN. Ajánlja a jelenlegi idényre: Rostáit, magtárszelelőit és konkolyválasztókat. — Uj! 'Diald-rosa és Kayser-féle centrifugális gabonaosztályozó. 8790 Hirneves 'HUNGÁRIA DRILL' merítő rendszer, 'MOSONI DRILL' tolvó-vető rendszer, sorvetőit: 'JUBILEUM DRILL' kis gazdának. Legjobb Sack-rendszerű ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a hires és rendkívül kedvelt Laacke-féle boronáit, rétre és szántóföldre és hengereit. Szűretti idényre: borsajtót különböző nagyságban és szőlőszűzőit legjobb minőségben. Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a.'

WOTTITZ VILMOS
PHOTO-GRAPHIAI
FELMÉRÉSEI

Fényképfelvételek.

Szigeti Hattyu-éremel kor. 20 fill.
Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.
Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legújabb bőséges szerel.
Széplő, májfolt és az arcbőr minden-
nemű tisztáltsági feltétel és biztos
elmulasztására. Egyedül készítője öv.
Buzsák Mártonné gyógyszerésztára
M.-Szigeten. — Főraktár Budapest:
Török József gyógyszer. Király-u. 12

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szórirtószer (Epilatoire),
mely teljesen kitérja a

szőrt az arcból
a kitérőt, a karitól stb. most meg lett
javítva — a hatása gyorsabb, mint
azelőtt volt. Teljes jótállás. Ára 4 kis
üvegek 5 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.

Fischer Róbert
a vejjtan tudora és széplőszerezés
Wien, I., Habsburgergasse 4.

Pánsétek, melyek az oson- és az egyes
különlegességek használatáról szón-
nak, ingyen és bérmentve küldetnek.
A készítmények ártalmatlanságáról
szülő biztonysági nyilatkozatok bete-
híntésére állanak úgy szintén ezeryki köszönetnyilvánító levél
minden világtól. Felvilágosítás szepitészeti ügyekben ingyen
adatik, levélben is. Raktárak Budapest: Török József és
Koller Testvérek gyógyszerésztárak.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KÚT

Ujdonság. Rococo-remontoir-óra

Csak
15 kor.

különböző nagyszertű relief
emlékrajzokkal imit. ezüst
oxidban. Ezen rococo órával
egyesül a szerkezet pontos-
sága a tokfedelek eleganciájával
egy alakra, mint díszletre nézve.
A tokok abszolút
meg nem változ-
nak, miről a legmesszebbmenőbb kezes-
séget nyujtunk.
Hogy ezen órák da-
czár. annak, hogy da-
rabonként csak 5
koronába kerül-
nek menüre jelké-
pezik a modern tech-
nika és művészet tö-
kéletességét, minden
vevő elfogja ismerni.
Az órák pontos és
jó járásáért 3 évi
írásbeli reális
kezeséget nyuj-
tunk és vissza vesznék minden meg nem felelt órák kifogás nélkül.
A rococo órához illő imit. ezüst-óraláncok elegáns
kivitelben díjja 3 kor. A székületes utánvett vagy az ősszeg elő-
zetes beküldése ellenében vám- és bérmentve eszközölkönek **Uhren**
versandhaus-Chronos Basel (Schweiz). Levelekre Svájcban
25 fill. levelezőlapokra 10 fill. bélyeg használandó.

„A világ legjobb sánfája”
Földvály Imre Párja frt 150
férfidivat és fehéremű raktárában
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11. és
VIII., Kerepesi-út 9.
Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport-cikkék, keztük
és nyakkendők dus választékban kaphatók.

CHOCOLAT
SUCHARD

schmeckt am feinsten

Megay Boheme tortája

a legjobb; torta jószágával az idei brüsszeli kiállításon az első díjat nyerte.
Megay Róbert cukrász Miskolcon 1. sz., 2 K 50 f. vetele után küld
Széplő, májfolt és az arcbőr minden-
nemű tisztáltsági feltétel és biztos
elmulasztására. Egyedül készítője öv.
Buzsák Mártonné gyógyszerésztára
M.-Szigeten. — Főraktár Budapest:
Török József gyógyszer. Király-u. 12

Felülmulhatatlan!

Legjobb, legújabb teljesen ártalmatlan a Mármarosi Lillom-arc-
kenőcs ára kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K. Mármarosi Lillom-
crème kis tégely 2 K., nagy 4 K. Mármarosi Lillom-ot 1 üveg 2 K.
Mármarosi Lillom-tejszappan 1 drb 80 fill., 3 drb 2 K., 20 fill. Ré-
vid használat után emulastja a szepit., májfoltot apró kiütéseket
és az arcznak ide hófelér szint és hársnyophaságot kölesönöz.
Telendy-féle salicil sóborszesz legújabbkötetlenebb hárszesz,
heisöleg gyomorhás, étvágytalanság ellen, külsöleg rheuma, esant,
szagzatas, fog és fejfájás ellen, kis üveg 1 K., nagy üveg 2 K. Telendy-
féle körszénysz 1 üveg 1 K., 20 fill. Kapható a készítőnél

LORBEER VILMOS-nál

M.-Sziget szereseo-gyógyszertár főir 6.
Budapest Török József és Dr. Egger Leonál.

WOTTITZ
MANFRED
REPRODUKULÓ BUDAPEST.
MÜINTÉZET KIRÁLY-UTCA 33

Telefon 18-99.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV. Egyetem-utca 4.)

Legjobb és leghírnevesebb
pipere hólgyopor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGETIVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, vérszegények és lábbadozók számára.
Kiváló íz.
Legjobban ajánlva és alkalmazva a következő tanárak
Által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Moscati,
Neusser, Schautz, Weinlechner stb. 1000-nál több el-
ismeréssel. Arak: 1/2 literes üveg frt 1.20,
1 literes üveg frt 2.20. Kapható min-
den gyógyszerárban. 8342
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Hölgyeknek
nélkülöz-
hetetlen.
A női szépség elérésére, tökéle-
tesítésére és fenntartására legkiválóbb és
legbiztosabb a
Csodás
gyors
hatású.
MARGIT-CRÈME,
mely vegytiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arc-
kenőcs nap alatt elavult szepit., májfoltot, pattanást, bő-
rátkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ránczo-
kat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérré, simává és
idővé varázsolja. Sem higányt, sem ölmöt, sem más ártalmas
anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely
1 kor., Margit hólgyopor 1 kor. 20 fill., Margit
szappan 70 fill., Margit fopép (Zahopasta) 1 kor.,
Margit arczvíz 1 kor. Postán utavételre vagy a pénz
előzetes beküldése után küldi a készítő: 8706
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktárak Budapest: Török József
és Dr. Egger Leó a Nádor gyógyszer.

Angol sportjátékok,

valamint saját készítményű torna-
eszközök, függőágyak, mindennemű
hálók, zsákok, ponyvák,
zsinetek és gazdasági kö-
télárak legújabb árjegyzékét
kivánatra bérmentve küldi:

SEFFER ANTAL
Budapest, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
BUDAPESTEN. 8696
Fürdő — a nagyszerű uszodák is — kizárólag kénes hő- és lan-
gyos ásványvizekkel vannak utáplva, melyeknek természetes hő-
mérséklete 27° C. és 35-37° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében pártatlan. *Iszapfürdőit,*
teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

KÉZIMUNKÁK
hímző-anyagok és hímző-szöve-
tek rendkívül nagy választékban, sze-
bott, gyári árakon kaphatók
BÉRCZI D. SÁNDOR
kézimunka-nagyiparosnál,
Budapest, Király-u. 4.
Képes árjegyzékemet 1725 ere-
deti kézimunkarajssal kivánata
bérmentve küldöm.
Ujdonság! levelezőlapok 25 és
35 fr. Point-Lace munkák és az
ahhoz tartozó összes anyagok rend-
kívül nagy választékban vannak rak-
tárban.
Mintákkal szívesen szolgálok.

Nemi bajoknak elkülönített osztályok.
Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy
Dr. Palócz v. kórházi orvos,
k. egészségügyi tanár
gyógymódjával
Budapest, VII., Kerepesi-út 10.
még idült (krónikus) betegségekben szenved-
ők is **biztos gyógyulást** érnek
el. Tíz (10) nagy gyógyterem. Gyógykezelés
egész napon át. Leveleire kimerítő válasz.
Rendelés: d. e. 10-12-ig és d. u.
3-5-ig. Ugyanott kapható és megrendelhető
Népszerű orvosi tanácsadó II. kiadás.
Írta: **Dr. Palócz.** Ára 3 korona.

Vertisztító- és soványító-kurák.

38. SZÁM. 1900. BUDAPEST, SEPTEMBER 23. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 24 korona** **Csupán a** **egész évre 16 korona** **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** **egész évre 10 korona** **Külföldi előfizetőknek a postaiag**
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírlökkel) együtt **tételeve 12** **VASÁRNAPI UJSÁG** **tételeve 8** **(a Világhírlökkel)** **tételeve 5** **meghatározott világtól is csatlakozó.**

HÁROM ÚJ SZOBOR.

ABBÓL A TIZ SZOBORBÓL, a melyekkel a király
ajándékozta meg a fővárost és a magyar
nemzetet, többnek mintája gipszbe öntve
immár készen áll s megtehető, milynek
lesznek majd maguk a szobrok is, a melyek
fővárosunk különböző tereit fogják ékesíteni.
Ezen szobrok: a Zrinyi Miklósi, Szent Gellérté,

Hunyadié és Bocskayé. Az első bemutatott
már; most a három utóbbi szobrot ismer-
tetjük.

SZENT GELLÉRT. A lángbuzgalmú, vértanúsá-
got szenvedett püspök gipszbe öntött alakja ez
időszert **Jankovics** Gyula várkert-bazári mű-
termében látható.

A művész a rá bízott feladatot, mint az itt
bemutatott fényképmásolatból is kitétszik, va-

lóban szerencsésen oldotta meg, s a főváros
egy kiváló művészi alkotással lesz gazdagabb
Szent Gellért szobrával. Ennek a véleménynek
adott kifejezést a szoborbizottság is, melynek
tagjai között ott volt **Dessewffy** csanadegyház-
megyei püspök is, továbbá báró **Podmaniczky**
Frigyes, **Pauler** Gyula országos levéltárnok,
Márkus és **Halmos** polgármesterek, **Strobl** Ala-
jos és **Fadrusz** János szobrászművészek, a kik

SENT GELLÉRT SZOBRA JANKOVICS GYULÁTÓL.

BOCSKAY ISTVÁN SZOBRA HOLLÓ BARNABÁSTÓL.